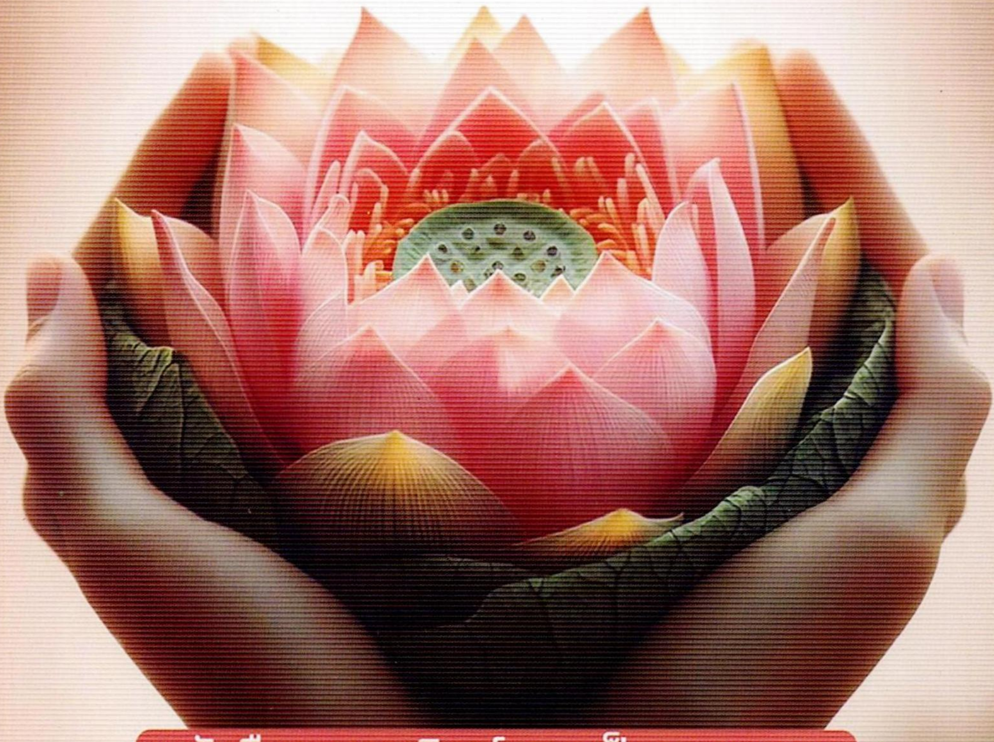
บุญจัดสรร

หนังสือธรรมะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

บุญจัดสรร

คำกล่าว

หนังสือ "บุญจัดสรร" เขียนขึ้นมาด้วยความตั้งใจให้ผู้อ่านมีกำลังใจในการสร้างบุญกุศล ประกอบคุณงามความดีอย่างไม่ย่อท้อ หลายท่านอาจเคยปรารภว่าทำไมบุญที่เราทำนั้นถึงไม่ช่วยเราบ้างเลย ทำไมเราถึงยังทุกข์อยู่ ทั้งที่เรานั้นเป็นผู้หนึ่งที่ทำบุญทำกุศลอยู่เป็นนิจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะยังไม่ถึงเวลาบุญนั้นส่งผลนั่นเอง บุญย่อมไม่สูญหายไปไหน เฉกเช่นเดียวกับผลของบาปหรือความชั่ว เมื่อทำไว้อย่างไรก็ต้องได้รับอย่างนั้น เมื่อใดก็ตามถึงเวลาที่บุญให้ผล เมื่อนั้นท่านจะพบเจอแต่ความสุข ความเจริญรุ่งเรือง หลายท่านชีวิตพบเจอแต่สิ่งที่ทำให้เกิดความสุขใจ ขอให้ทราบเถิดว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะท่านกำลังเสวยผลของบุญที่ท่านได้กระทำไว้

"บุญ" มาจากคำภาษาบาลีว่า "ปุญญะ" หมายถึง ความดี สิ่งที่กระทำแล้วทำให้เกิดผลคือความสุข ดังนั้นเมื่อท่านทำบุญไว้อย่างไร ผลของการกระทำ (บุญ) นั้น ย่อมทำให้ท่านได้รับความสุขตามเหตุของบุญ สุขมาก สุขน้อย ขึ้นกับเจตนาหรือความตั้งใจในการทำบุญนั้นๆ ทั้งสิ้น หนังสือธรรมะนี้ขอเป็นส่วนหนึ่งช่วยให้ทุกท่านเห็นถึงผลานุภาพของบุญที่ได้กระทำไว้ ไม่ใช่เรื่องอิทธิปาฏิหาริย์แต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของเหตุและผลซึ่งทำไว้อย่างไรก็จะได้รับอย่างนั้นตามที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ทุกประการ

โดยการนำตัวอย่างจากพระไตรปิฎกที่เกี่ยวข้องกับผลของบุญ จำนวน 10 เรื่อง มาแสดงโดยสังเขปเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพในผลของบุญนั้นๆ บุญบางอย่างเมื่อทำแล้วส่งผลทันทีในชาตินี้ บุญบางอย่างส่งผลในชาติหน้าและชาติต่อๆ ไป ซึ่งจะมีทั้งบุญจากการทำทาน บุญจากการรักษาศีล และบุญจากการภาวนา

สุดท้าย หนังสือ “บุญจัดสรร” เล่มนี้ คงไม่สามารถจัดพิมพ์ได้ ถ้าไม่ได้รับความอนุเคราะห์และเมตตาในการวิเคราะห์ ตรวจทาน พิจารณาในแต่ละประเด็นอย่างละเอียด จากพระมหามงคล มงฺคโล ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ฑฤณ (ผู้จัดทำ)

มิถุนายน 2567

สารบัญ

อารัมภบท

บุญในพระพุทธศาสนา มีหลักหรือวิธีการทำ 3 ประการใหญ่ๆ คือ การให้ทาน, การรักษาศีล และการเจริญภาวนา เมื่อเราได้ทำบุญ จึงเป็นการสร้างเหตุแห่งความดีที่จะทำให้เกิดผลของบุญหรือผลของความดี และผลของความดีนั่นเองจะเป็นตัวกำหนดหรือจัดสรรชะตาชีวิตให้กับเรา

คำว่า **บุญจัดสรร** จึงไม่ใช่เหตุบังเอิญและไม่ใช่โชคชะตาที่เกิดขึ้นเองแบบไม่มีที่มาที่ไป ตามหลักพระพุทธศาสนาทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับเราไม่มีสิ่งใดเป็นเรื่องบังเอิญ ทุกอย่างล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นตามเหตุและปัจจัยที่เราต่างเคยกระทำไว้ทั้งสิ้น คนที่ถูกล็อตเตอรี่รางวัลที่ 1 ก็เช่นกัน เคยทำบุญแห่งโชคลาภนี้ไว้เมื่อถึงเวลาบุญนั้นให้ผล ผลแห่งบุญนั้นก็จัดสรรให้ถูกรางวัลใหญ่ตามเหตุที่ทำไว้

บุญจัดสรร จึงเป็นผลแห่งความดีที่เราได้สร้างเหตุหรือสร้างบุญไว้ จัดสรรชะตาชีวิตเราให้พบเจอความสุข สมความปรารถนา ตามบุญที่สร้างไว้

บุญในพระพุทธศาสนามีวิธีการหลักๆ 3 วิธีด้วยกัน คือ

➢ **บุญจากการให้ทาน** ส่งผลให้**ผู้ให้**มีปัจจัยสี่บริบูรณ์ ได้แก่ ข้าว/น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้คน จิตใจอิ่มเอิบมีความสุขในการเป็น**ผู้ให้** ไปอยู่ถิ่นฐานใดไม่ลำบาก ซึ่งสามารถให้ได้ทั้งกำลังกาย กำลังใจและกำลังทรัพย์ ไม่จำเป็นต้องให้เป็นเงินทองอย่างเดียว

➢ **บุญจากการรักษาศีล** ส่งผลให้**ผู้รักษา** มีโอกาสกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน

ผู้รักษาศีลไว้ได้อย่างบริบูรณ์ ทั้งศีล 5 หรือศีล 8 ของฆราวาส หรือศีล 10 ของสามเณร และศีล 227 ข้อของพระภิกษุ ย่อมทำให้ผู้นั้นมีชีวิตปกติสุขตามกำลังของศีล เมื่อไม่ไปเบียดเบียนใครทั้งทางกาย วาจา ใจ ย่อมได้รับผลแห่งการเป็นผู้ไม่เบียดเบียนนั้นตอบแทนเสมอ เมื่อไม่เคยฆ่าใครไว้ ก็ไม่ต้องกลัวใครมาฆ่าตอบ เมื่อไม่เคยลักขโมยของใครเขาไว้ ก็ไม่ต้องกลัวทรัพย์สินเราจะสูญหายหรือถูกขโมยเป็นต้น

➢ **บุญจากการเจริญภาวนา** ส่งผลให้ผู้เจริญภาวนามีปัญญาดีพบทางสว่างอันเป็นหนทางแห่งมรรคผลนิพพาน

ผู้ที่เจริญภาวนาหรือเจริญกรรมฐานเป็นนิจ ย่อมพบความสุขสงบอันเป็นหนทางที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ตามกำลังของสมาธิและวิปัสสนา ทำให้เป็นผู้มีปัญญาเข้าใจอะไรได้ตามความเป็นจริง

เมื่อเข้าใจภาพรวมของบุญกันแล้ว ไปดูกันว่าอานุภาพของ *บุญจัดสรร* นั้น เป็นอย่างไรกันบ้าง

เรื่องที่ 1 ชฎิลเศรษฐี

ชฎิลเศรษฐีเป็น 1 ใน 5 อภิมหาเศรษฐีที่ร่ำรวยมากที่สุดในครั้งพุทธกาล เขามีทองคำกองเป็นภูเขาเกิดขึ้นในบ้านด้วยอำนาจบุญที่เคยทำไว้ เรื่องมีอยู่ว่า ...

ย้อนสมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่า พระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้งนั้นชฎิลเศรษฐีเกิดเป็นนายช่างทอง หลังจากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพานถวายพระเพลิงพระสรีระแล้ว มหาชนทั้งหลายต่างพร้อมใจกันร่วมสร้างพระเจดีย์ทองคำเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระผู้มีพระภาคเจ้า มีความสูงหนึ่งโยชน์ ก่อสร้างด้วยอิฐทองคำ มหาชนพากันก่อสร้างอย่างเต็มกำลังแต่ทองคำก็ยังไม่พอ พระอรหันต์พระองค์หนึ่งจึงอาสานำข่าวไปบอกบุญแก่ชาวบ้านทั้งหลายให้ทราบทั่วกัน เมื่อเดินไปถึงบ้านนายช่างทอง พระอรหันต์องค์นั้นแวะบอกข่าวให้นายช่างทองทราบว่าทองคำสำหรับก่อสร้างพระเจดีย์ยังไม่เพียงพอ

ขณะนั้นนายช่างทองกำลังทะเลาะกับภรรยา อารมณ์ไม่ดี จึงตวาดออกไปว่า "ท่านจงโยนพระศาสดาของท่านลงในน้ำ แล้วจงไปเสีย" ภรรยานายช่างทองตกใจมากเมื่อได้ยินสามีกล่าวเช่นนั้นกล่าวว่า "*ท่านทำกรรมหนักเสียแล้ว ท่านโกรธดิฉัน ก็ควรจะด่า*

หรือเฆี่ยนตีดิฉัน เหตุไฉนท่านจึงสร้างเวรกับพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เล่า”

นายช่างทองเมื่อได้ยินภรรยากล่าวเช่นนั้น จึงได้สติเกิดความร้อนใจรีบไปขอขมาพระอรหันต์รูปนั้น แต่พระอรหันต์กล่าวว่า

“ท่านไม่ได้ล่วงเกินอาตมาเลย ท่านล่วงเกินพระบรมศาสดาต่างหาก ท่านจงขอให้พระศาสดายกโทษให้เองเถิด” พร้อมแนะนำให้นายช่างทองทำหม้อดอกไม้ทองคำ 3 ใบ ไปขอขมาพระศาสดาบรรจุไว้ภายในพระมหาเจดีย์

นายช่างทองร้อนใจที่ได้กล่าวล่วงเกินพระศาสดา เขาจึงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ลูกๆ ทั้งสามคนของเขาฟังเพื่อหวังให้ลูกๆ ช่วยกันทำหม้อดอกไม้ทองคำไปถวายพระศาสดาเพื่อขอขมากรรม แต่ลูกชายคนโตและคนรองปฏิเสธ เพราะถือว่าไม่ใช่ธุระของตน เมื่อพ่อเป็นผู้กระทำกรรมเองพ่อควรแก้เอง มีเพียงลูกชายคนเล็กที่ตกลงช่วยเพราะถือว่าธุระของพ่อคือธุระของตนเช่นกัน

นายช่างทองและลูกคนเล็ก ใช้ทองคำจำนวนมากช่วยกันทำหม้อทองคำดอกไม้ขนาด 1 คืบ 3 ใบ ด้วยฝีมืออันประณีต งดงาม เสร็จแล้วก็นำไปขอขมาพระบรมศาสดาด้วยจิตอันบริสุทธิ์สำนึกผิด และบรรจุไว้ภายในมหาเจดีย์นั้น

ครั้นถึงสมัยพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน พระสมณโคดม ณ กรุงพาราณสี ...

มีลูกสาวเศรษฐีนางหนึ่ง สวยงามมาก บิดาของนางหวงแหนลูกสาวเป็นที่สุดไม่อยากให้ใครเห็น จึงพาบุตรสาวไปไว้บนปราสาทชั้นที่ 7 พร้อมสาวรับใช้คอยปรนนิบัติดูแล ต่อมาลูกสาวเศรษฐีได้พบกับวิทยาธรหนุ่มที่เหาะผ่านมา เกิดรักใคร่ชอบพอกันขึ้นจนนางตั้งครรภ์และคลอดบุตรชาย นางกลัวบิดาจะรู้ จึงให้คนรับใช้นำทารกนั้นใส่ในภาชนะปิดฝาไว้ไม่ให้ใครเห็น เอาพวงมาลัยดอกไม้วางไว้ข้างบน ให้หญิงรับใช้นำลูกของนางไปลอยแม่น้ำคงคา หากระหว่างทางมีใครถามให้ตอบว่า *"เป็นการบวงสรวงเทวดาของนายหญิงของฉัน เจ้าค่ะ"*

ทารกน้อยลอยไปตามกระแสน้ำตามยถากรรม จนกระทั่งไปถึงท่าน้ำแห่งหนึ่ง มีหญิงสองคนกำลังอาบน้ำ ทั้งสองคนมองเห็นภาชนะลอยมา คนหนึ่งพูดขึ้นว่า

"ภาชนะนั้นเป็นของฉัน" หญิงอีกคนหนึ่งก็พูดว่า *"สิ่งที่อยู่ในภาชนะนั้นเป็นของฉัน"* ทั้งสองช่วยกันเปิดภาชนะเห็นเป็นเด็กทารกเพศชายน่ารักน่าเอ็นดู อยากได้ไปเลี้ยงแต่ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงนำความไปกราบทูลพระราชา พระราชาทรงตัดสินให้หญิงคนหนึ่งซึ่งเป็นอุปัฏฐายิกาของพระมหากัจจายนะ เป็นฝ่ายได้เด็กไป นางได้ตั้งชื่อทารกน้อยว่า "ชฎิล" ซึ่งแปลว่า รุงรังยุ่งเหยิง เหมือนผมของทารกที่ยุ่งเหยิงไม่มีใครช่วยทำความสะอาดให้

เมื่อเด็กน้อยเริ่มโตขึ้นอายุได้ 7 ขวบ หญิงผู้นี้ตั้งใจว่าจะให้บวชเป็นสามเณรในสำนักของท่านพระมหากัจจายนะ

นางได้ถวายเด็กให้พระอาจารย์ของนาง แต่ด้วยญาณทัสสนะของพระมหากัจจายนะ ทราบว่าเด็กคนนี้เป็นผู้มีบุญมาเกิด เมื่อโตขึ้นต้องได้ครอบครองทรัพย์สมบัติมหาศาลในเพศคฤหัสถ์เสียก่อนแล้วจึงจะบวช ดังนั้นแทนที่จะรับบวชเด็กน้อยเป็นสามเณร พระมหากัจจายนะกลับพาเด็กน้อยชฎิลไปฝากไว้ที่บ้านของอุบาสกผู้เป็นอุปัฏฐากคนหนึ่งในกรุงตักกสิลาซึ่งอุบาสกผู้นี้ได้เลี้ยงดูชฎิลประหนึ่งบุตรชายของเขา อุบาสกคนนี้เป็นพ่อค้าเขาสะสมสินค้าไว้จำนวนมากเป็นเวลากว่า 12 ปี เพราะขายไม่ออกนั่นเอง สินค้ากองเต็มบ้าน วันหนึ่งเขามีธุระต้องไปข้างนอกบ้าน จึงฝากบ้านและสินค้าของเขาไว้กับชฎิล

ด้วยมหาทานในกาลก่อนที่ชฎิลทำไว้สมัยเป็นนายช่างทองตามส่งผล เทวดาผู้รักษาพระนครจึงบันดาลให้ผู้คนพากันหลั่งไหลมาซื้อของที่พ่อค้าเก็บสะสมไว้นานถึง 12 ปี หมดเกลี้ยงภายในวันเดียว เมื่อพ่อค้ากลับมาบ้านทราบว่าสินค้าที่ขายไม่ออกเก็บไว้นานขายได้ในวันเดียวที่เขาไม่อยู่ ก็เกิดอัศจรรย์ใจและรู้ว่าเด็กชฎิลผู้นี้เป็นผู้มีบุญมาเกิด

ต่อมาเมื่อชฎิลโตเป็นหนุ่ม พ่อค้าซึ่งเลี้ยงเขามานั้นได้ยกลูกสาวของตนให้ชฎิล และสั่งให้บริวารสร้างบ้านเป็นเรือนหอแก่บุตรสาวของตนและชฎิล เมื่อเรือนหอสร้างเสร็จชฎิลและภรรยาเตรียมตัวย้ายเข้าไปอยู่บ้านหลังใหม่ ทันทีที่ชฎิลก้าวเท้าข้ามธรณีประตู แล้วเหยียบเท้าลงพื้นด้วยเท้าเพียงข้างเดียว ก็บังเกิดเหตุมหัศจรรย์ขึ้นที่

หลังบ้านคือมีภูเขาทองคำสูงประมาณ 80 ศอก ผุดแทรกแผ่นดินขึ้นมาทันที ภูเขาทองคำนี้สร้างความแตกตื่นให้กับมหาชนทั้งหลาย เมื่อพระราชาทรงทราบเรื่องราวอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นกับชฎิลนี้ ทรงพระราชทานฉัตรประจำตำแหน่งเศรษฐีให้กับชฎิล และแต่งตั้งให้เป็นเศรษฐีในแคว้น นายชฎิลผู้มีบุญจึงกลายเป็นผู้มีสมบัติมหาศาลยิ่งกว่าใครๆ นับแต่นั้นมา ผู้คนทั้งหลายต่างเรียกเขาว่า ชฎิลเศรษฐี

ชฎิลเศรษฐีใช้ชีวิตในเพศคฤหัสถ์บนกองภูเขาทองคำของเขาเรื่อยมา ท่ามกลางทรัพย์สมบัติมหาศาลนี้ ทำให้มีความสุข สะดวกสบายทุกประการ เมื่อไรที่ต้องการทองคำ เขาก็ใช้จอบเพชรด้ามทองขุดทองขึ้นมาได้เลย จนวันหนึ่งชฎิลเศรษฐีเกิดความเบื่อหน่ายในทรัพย์สมบัตินั้น จึงไปทูลขอพระบรมราชานุญาตออกบวช และเรียกบุตรชายทั้งสามเพื่อจะยกทรัพย์สมบัติภูเขาทองคำนี้ให้ โดยก่อนอื่นได้ให้ลูกชายคนโตลองขุดทองจากภูเขาทองคำ ก็ขุดไม่ได้ ลูกคนรองก็ขุดไม่ได้ แม้ทั้งสองจะพยายามมากมายเพียงใด ก็ไม่สามารถขุดทองได้เลย แต่ลูกชายคนเล็กกลับขุดได้อย่างง่ายดายราวกับขุดดินเหนียว ชฎิลเศรษฐีจึงยกภูเขาทองคำนี้ให้ลูกคนเล็กเพียงผู้เดียว และบอกลูกคนโตและคนรองว่า ***“ภูเขาทองลูกนี้ ไม่ได้เกิดเพื่อพวกเจ้า เกิดขึ้นเพื่อพ่อและน้องชายของเจ้า พวกเจ้าจงใช้สอยร่วมกันกับน้องชายคนเล็กนี้เถิด”***

เมื่อชฎิลเศรษฐีกล่าวให้โอวาทและอบรมสั่งสอนลูกทั้งสามเสร็จเรียบร้อย ก็ออกบวชเป็นพระภิกษุโดยปราศจากความอาลัย

ในทรัพย์สมบัตินั้น ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรม ในเวลาเพียง 2 – 3 วัน เท่านั้น ก็บรรลุเป็นพระอรหันต์

ที่มา พระไตรปิฎก เรื่อง ชฎิลเศรษฐี
อรรถกถา ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท พราหมณวรรค ที่ 26

ภูเขาทองเกิดขึ้นเพื่อชฎิลเศรษฐีและลูกชายคนเล็ก
ก็เพราะบุญที่เขาทั้งสองกระทำร่วมกันไว้
ด้วยการทำหม้อดอกไม้ทองคำอันประณีต บรรจุใน
พระเจดีย์ถวายพระพุทธเจ้า

แต่ลูกชายคนโตและคนรอง ไม่ได้รับอานิสงส์
หรือสมบัติภูเขาทองนั้น เพราะปฏิเสธหรือไม่ยินดี
แม้แต่ร่วมอนุโมทนาในการทำหม้อดอกไม้ทองคำ
ถวายเจดีย์พระพุทธเจ้ากับชฎิลเศรษฐีผู้เป็นพ่อ

เรื่องที่ 2 พระสีวลี เอตทัคคะในทางมีลาภมาก

เมื่อกล่าวถึงพระสีวลีคงไม่มีใครไม่รู้จักพระอริยะองค์นี้ ผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้เป็นเอตทัคคะเป็นเลิศในด้านโชคลาภ เป็นผู้มีปัจจัยสี่บริบูรณ์ (อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) พระเถระองค์นี้ทรงทำบุญอะไรไว้ถึงทำให้เป็นผู้มีลาภสักการะมากมาย ในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ว่า ...

ย้อนสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ พระสีวลีเถระเกิดเป็นลูกเศรษฐี มีโอกาสไปฟังธรรมกับสาธุชนทั้งหลาย ครั้งนั้นได้เห็นพระภิกษุรูปหนึ่งผู้เป็นสาวกพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอตทัคคะทางด้านเลิศด้วยลาภ จึงเกิดความปรารถนาที่จะเป็นพุทธสาวกผู้เลิศด้วยโชคลาภดังนั้นบ้าง (คิดว่า *"ในอนาคตกาลขอให้เราได้ตำแหน่งเอตทัคคะเหมือนภิกษุรูปนี้ผู้เลิศด้วยลาภ"*) จึงถวายมหาสังฆทานแด่พระภิกษุสงฆ์ โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ตลอดเวลา 7 วัน ครั้นครบวันที่เจ็ดท่านได้ตั้งความปรารถนาต่อหน้าพระบรมศาสดาว่า

"ด้วยผลแห่งมหาทานนี้ ข้าพระองค์ไม่ปรารถนาสมบัติอย่างอื่น แต่ข้าพระองค์ปรารถนาขอให้ได้เป็นเลิศในทางมีลาภ เหมือนพระภิกษุรูปที่พระองค์ทรงแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งอันเลิศนี้ ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง พระเจ้าข้า"

พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ได้ตรวจดวงบุญของบุตรเศรษฐีผู้นี้ด้วยธรรมจักษุอันบริสุทธิ์แล้วทรงพยากรณ์ว่า ***"ความปรารถนาของเธอจะสำเร็จในสำนักของพระโคดมพุทธเจ้า ในอนาคตกาลอีก 100,000 กัป"*** บุตรเศรษฐีได้ฟังดังนั้นเกิดความปีติเสมือนว่าอีกหนึ่งแสนกัปจะเกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้ นับแต่นั้นมาได้ตั้งใจทำบุญกุศลจนตลอดชีวิต เมื่อละสังขารได้ไปเกิดในเทวโลกเป็นเวลายาวนานเสวยบุญกุศลที่ทำมา เมื่อถึงเวลาลงมาจุติบนโลกมนุษย์ก็สั่งสมบุญมาโดยตลอด

ครั้นต่อมาสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี บุตรเศรษฐีนั้น ได้มาเกิดเป็นมานพหนุ่ม อาศัยอยู่ไม่ไกลกรุงพันธุมดี ขณะนั้นชาวเมืองพันธุมดีรวมกันเป็นหนึ่งเดียว แข่งกับพระราชาจะถวายทานแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า จึงพิจารณาดูว่าของที่จะถวายพระพุทธองค์นั้นยังขาดอะไรบ้างหนอ ก็พบว่ายังขาดเนยแข็งและน้ำผึ้ง ชาวเมืองจึงจัดคนไปคอยดักถามบริเวณชานเมือง เผื่อมีผู้ใดนำสิ่งของสองสิ่งนี้เข้ามาบ้าง ขณะเดียวกันมานพหนุ่ม ได้นำเนยแข็งใส่กระบอกติดตัวมาด้วย เดินทางเข้าสู่พระนคร กำลังมองหาที่พักผ่อนจะได้ล้างหน้าล้างมือล้างเท้าให้สบายตัว หันไปเห็นรวงผึ้งที่ไม่มีตัวผึ้ง ขนาดใหญ่พอสมควร คิดว่านี้คงเป็นบุญของตน จึงได้ตัดเอารวงผึ้งนั้นมา เดินทางต่อเข้าสู่พระนคร

ชาวเมืองเห็นมานพหนุ่มเดินเข้ามา จึงถามว่า *"พ่อหนุ่มท่านจะนำน้ำผึ้งสดนี้ให้ผู้ใด ขายให้เราได้หรือไม่ เราให้หนึ่งกหาปณะ"*

มานพหนุ่มตอบ *"เราไม่ได้นำมาให้ใครหรอกนายท่าน"* และคิดว่าน่าจะได้ราคามากกว่านี้จึงลองไม่ขายให้

"ถ้าเช่นนั้นเราให้ 2 กหาปณะ ท่านจงขายให้เราเถิด" บุรุษพายายามต่อ

"ถึง 2 กหาปณะ ก็ไม่ขายให้หรอกนายท่าน" มานพหนุ่มปฏิเสธ และต่อรองกันเช่นนี้จนกระทั่งราคาสูงถึง 1,000 กหาปณะ มานพหนุ่มคิดว่าเราควรถามข้อเท็จจริงดีกว่าเพราะเหตุใดบุรุษทั้งหลายถึงอยากได้น้ำผึ้งสดด้วยราคาสูงมากมายเพียงนี้ ทั้งที่สิ่งของนี้ไม่ได้มีค่ามาก แต่กับเสนอราคาให้มาก แสดงว่าเขาต้องการเอาสิ่งของนี้ไปทำกิจอันใดเป็นแน่แท้

"ท่านต้องการเอาสิ่งของนี้ไปทำกิจอันใด" มานพหนุ่มถาม

"ชาวเมืองนี้แข่งกับพระราชา เพื่อถวายทานแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า แต่ยังขาดอยู่สองสิ่งที่จะถวายทาน จึงช่วยกันแสวงหามาเติมให้เต็มในทานนั้น หากชาวเมืองหาไม่ได้ก็จักพ่ายแพ้ต่อพระราชา ขอให้ท่านขายให้เราเถิด เราจะให้ท่านพันกหาปณะ" ชาวเมืองกล่าว

มานพหนุ่มถือเป็นโอกาสดีที่จะได้ถวายทานแด่พระพุทธเจ้า จึงยินดียกของสองสิ่งนี้ร่วมถวายทาน ตอบชาวเมืองว่า

"ถ้าเช่นนั้น ท่านจงไปบอกชาวเมืองเถิดว่า เราจะไม่ให้ของสองสิ่งนี้ด้วยราคาอันใด แต่เราประสงค์จะถวายของสิ่งนี้ด้วยมือของเราเอง ขอท่านอย่าวิตกกังวลอันใดเลย"

เมื่อถึงเวลามานพหนุ่มได้จัดเตรียมน้ำผึ้งรวงสดที่เตรียมไว้ คั้นเอาแต่รวงผึ้งปรุงด้วยเครื่องปรุงจัดใส่ใบบัวห่อไว้ นั่งรอระหว่างมหาชนทั้งหลายนำเครื่องสักการะมาถวาย เพื่อเตรียมถวายทานนั้น พอได้เวลาจึงเข้าฝ้าถวายทานนั้นแด่พระพุทธเจ้า (และพระพุทธเจ้าได้ทรงส่งต่อให้หมู่สงฆ์สาวก) มานพหนุ่มได้อธิษฐาน *"ขอให้ข้าพระองค์พึงเป็นผู้ถึงความเป็นเลิศทางลาภและเป็นเลิศทางยศในภพชาติที่เกิดด้วยผลแห่งกรรมนี้ด้วยเถิดพระเจ้าข้า"*

ในครั้งนั้น พระวิปัสสีพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า ***"ความปรารถนาของเธอจะสำเร็จในอนาตคตอย่างแน่นอน"***

มานพหนุ่มเกิดความปีติสร้างบุญกุศลจนตลอดชีวิต เมื่อละสังขารเวียนว่ายตายเกิดเป็นเทวดาและมนุษย์ สร้างแต่บุญกุศล

ครั้นต่อมาถือปฏิสนธิอยู่ในพระครรภ์ของพระราชธิดาของพระเจ้ากรุงโกลิยะ พระนามว่า สุปปวาสา สมัยพระสมณโคดมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน

ขณะอยู่ในพระครรภ์ พระนางสุปปวาสาทรงได้รับเครื่องบรรณาการถึง 500 อย่าง ทั้งเช้าทั้งเย็นมิได้ขาด บรรดาพระญาติจึงพากันมาทดลองบุญพระนาง ด้วยการให้พระนางเอามือสัมผัสหน่อพันธุ์พืชใดก็แทงหน่องอกงามเป็นร้อยหน่อบ้าง พันหน่อบ้าง แม้ยุ้งฉางข้าวพอพระนางเอามือไปสัมผัสก็กลับเต็มยุ้งฉางขึ้นมาอีก เมื่อทารกอยู่ในครรภ์เวลาล่วงเลยไป 7 ปี จนครรภ์แก่ใกล้คลอด พระนางเสวยทุกข์แสนสาหัสอยู่ 7 วัน จึงขอให้พระสวามีกราบทูล

พระบรมศาสดาเพื่อประสงค์จะถวายทานขณะเมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นเวลา 7 วัน พระบรมศาสดาตรัสว่า

"พระนางสุปปวาสาฯ จงมีความสุข จงมีความสบาย ไม่มีโรค จงคลอดบุตรที่หาโรคมิได้เถิด"

ทารกน้อยถือกำเนิดท่ามกลางความดีใจของพระประยูรญาติต่างพากันเฉลิมฉลองและให้พระนามว่า "สีวลี" หมายถึง ทารกผู้ทนกรรมได้ทุกอย่าง เพราะทนอยู่ในพระครรภ์พระมารดานานถึง 7 ปี (ด้วยบุพกรรมในชาติหนึ่งเคยนำทัพไปล้อมเมืองศัตรูเป็นเวลา 7 ปี 7 เดือน 7 วัน ทำให้คนจำนวนมากเดือดร้อน)

พระเจ้ากรุงโกลิยะทรงนิมนต์พระบรมศาสดาเพื่อถวายทานแด่พระภิกษุสงฆ์เป็นเวลา 7 วัน โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานในคราวนั้นพระสารีบุตร พระอัครสาวกฝ่ายขวาของพระผู้มีพระภาคเจ้าได้กล่าวกับทารกน้อยสีวลีว่า *"เธอได้เห็นความทุกข์ขณะอยู่ในท้องมารดาแล้ว สมควรที่จะบวชไม่ดีกว่าหรือ"* ทารกน้อยสีวลีตอบ *"กระผมเห็นสมควรบวชขอรับ"* ด้วยอำนาจบุญกุศลทารกน้อย 7 วัน แต่เหมือน 7 ปี

พระนางสุปปวาสาเห็นพระเถระสารีบุตรพูดคุยกับสีวลีราชโอรสจึงเข้าไปถาม *"พระคุณเจ้ากล่าวอะไรกับบุตรของดิฉันเจ้าคะ"*

"บุตรของท่านพูดถึงความทุกข์ที่อยู่ในครรภ์ หากท่านอนุญาตก็จะถือบวชได้หรือไม่" พระสารีบุตรเถระกล่าว

"หากเป็นเช่นนั้นดิฉันถือเป็นเรื่องดี อนุญาตให้เขาบวชเจ้าค่ะพระคุณเจ้า" พระนางสุปปวาสาฯ กล่าวยินดีให้โอรสน้อยสีวลีบวช

พระสารีบุตรนำทารกน้อยสีวลีกลับไปพระวิหารเชตวันเพื่อจะทำการบวชสามเณร ขณะปลงผมปอยแรก จิตของสามเณรสีวลีตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล ปลงผมปอยที่ 2 จิตตั้งอยู่ในสกทาคามิผล ปลงผมปอยที่ 3 จิตตั้งอยู่ในอนาคามิผล ขณะปลงผมหมดแล้วจิตของสีวลีสามเณรทำให้แจ้งในอรหัตผล ไม่ก่อนไม่หลังจากวันที่บวช ปัจจัยสี่ทั้งหลายเกิดขึ้นบริบูรณ์พอแก่ความต้องการของสีวลีสามเณรแล้ว

ต่อมาพระบรมศาสดาได้เสด็จไปยังกรุงสาวัตถี สามเณรสีวลีได้กราบบังคมทูลขอพระอนุญาตทดลองบุญของตนเอง ด้วยการขอให้มีภิกษุ 500 รูปตามไปด้วย พระพุทธองค์ทรงอนุญาต ระหว่างทางเทวดาที่สิงอยู่ ณ ที่ใด จะนำทานมาถวายแด่สามเณรสีวลีเป็นเวลาถึง 7 วัน ในที่ทุกแห่ง เทวดาได้ถวายทานแห่งละ 7 วัน ทั้งเทวดาประจำต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล และป่าหิมพานต์ เป็นต้น ทั้งในน้ำและบนบก จะมีเทวดาและมนุษย์นำลาภสักการะมาถวายมิได้ขาด และคราวใดที่หมู่สงฆ์ต้องเดินทางไปยังถิ่นทุรกันดาร พระพุทธองค์ทรงให้สามเณรสีวลีไปด้วยเสมอเพราะจะช่วยให้ภิกษุทั้งหลายไม่ขัดสนในเรื่องอาหารและปัจจัยสี่

ด้วยเหตุนี้ พระบรมศาสดาจึงทรงแต่งตั้งให้พระสีวลีเป็นเอตทัคคะในบรรดาภิกษุทั้งปวงในความมีลาภสักการะในพระศาสนาของพระองค์

ที่มา อรรถกา อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต เอตทัคคบาลี วรรคที่ 2
สูตรที่ 9 ประวัติพระสีวลีเถระ

เอตทคฺคํ ภิกฺขเว มม สาวกานํ ภิกฺขูนํ ลาภีนํ ยทิทํ สีวลี

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระสีวลีเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุ
ทั้งหลาย ผู้เป็นสาวกของตถาคต ในทางมีลาภมาก"

เรื่องที่ 3 บุญจากการถวายข้าวใหม่

พระสุจินติตเถระ พระอรหันตสาวกองค์หนึ่งขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้เล่าถึงบุพกรรมของตัวท่านเองในอดีตชาติทำบุญอะไรไว้บ้าง จนเป็นเหตุให้ได้รับความสะดวกสบายข้ามภพข้ามชาติ แม้ในชาติสุดท้ายนี้ ผลบุญยังคอยตามส่งผลให้ท่านได้แต่สิ่งของที่น่าพอใจอยู่เสมอ กระทั่งออกบวชบรรลุเป็นพระอรหันต์ เรื่องมีอยู่ว่า ...

ย้อนไปในสมัยพระปทุมุตตระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสุจิน-ติตเถระเกิดเป็นชาวนาในนครหงสวดี หาเลี้ยงชีพด้วยการทำนา มีโอกาสฟังธรรมจากพระบรมศาสดา เกิดศรัทธาปสาทะขึ้นอยากถวายข้าวสารใหม่ที่ตนเก็บเกี่ยวมาแด่พระพุทธองค์ รำพึงในใจว่า

“พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ไม่มีใครเสมอเหมือนในโลก มีพระลักษณะอันประเสริฐ 32 ประการ และพระสงฆ์ผู้ได้อบรมตนแล้วเป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นจะยิ่งไปกว่า

“การที่เรารู้อานิสงส์ของการถวายทานแล้วยังเก็บไว้บริโภคเอง โดยไม่นำไปถวายสงฆ์เป็นการไม่เหมาะไม่สมควรเลย

เราควรนำข้าวกล้าที่ออกรวงใหม่นี้ไปน้อมถวายแด่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกก่อนดีกว่า”

คิดเช่นนั้นจิตเกิดปีติ ร่าเริงใจ

ดังนั้น ท่านผู้เป็นชาวนาใจบุญจึงนำข้าวที่ออกรวงใหม่ มีเมล็ดสมบูรณ์อย่างเลิศไปถวายพระบรมศาสดาก่อน *"ข้าแต่พระมุนี ข้าวกล้าสมบูรณ์นี้ ขอพระองค์ทรงพระกรุณารับเถิด"*

พระบรมศาสดาทรงทราบความตั้งใจดีของท่านจึงตรัสสัมโมทนียกถาเพื่อเพิ่มพูนศรัทธาบุญให้กับท่านว่า

"พระสงฆ์คือผู้ปฏิบัติดี 4 อย่าง ได้แก่ เป็นผู้ปฏิบัติตรง มีปัญญา มีศีล และมีจิตมั่นคง บุคคลผู้ให้ทานกับพระสงฆ์ย่อมมีผลมาก ข้าวกล้าออกรวงใหม่ของท่านก็เช่นกัน ควรถวายแด่สงฆ์ด้วย ขอท่านจงนิมนต์หมู่สงฆ์ไปที่เรือน ถวายทานที่จัดเตรียมไว้อย่างดีแล้วนี้ แด่สงฆ์ทั้งหลายเถิด ทานที่ถวายแด่หมู่สงฆ์ย่อมมีผลมาก"

จากนั้น ท่านก็นิมนต์ภิกษุสงฆ์ไปที่บ้าน ตั้งใจถวายทานแด่หมู่สงฆ์นั้น เมื่อสิ้นอายุขัยด้วยผลบุญนี้ทำให้ท่านไปเกิดเป็นเทวดาชั้นดาวดึงส์ เสวยทิพยสมบัติอันโอฬาร มีวิมานสีทองงดงาม สูง 60 โยชน์ กว้าง 30 โยชน์ มีเทวดานางฟ้าบริการรับใช้มากมาย ได้ครองสมบัติในเทวโลก 3,000 ชาติ และได้เสวยราชสมบัติในเทวโลกอีก 500 ชาติ

ครั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 500 ชาติ และเป็นพระราชาอีกนับชาติไม่ถ้วน ทั้งนี้ ด้วยผลบุญจากการถวายข้าวออกรวงใหม่แด่พระสงฆ์

ระหว่างการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสังสาร ท่านยังคงได้รับอานิสงส์จากการถวายข้าวใหม่แด่พระสงฆ์อย่างมากมาย ด้วยจิตศรัทธาเลื่อมใสคิดถึงพระก่อนตนเอง ทำให้มียานพาหนะใช้สอยนับไม่ถ้วน เช่น ช้าง ม้า วอ คานหาม ได้สิ่งของใหม่ๆ อยู่เสมอ เช่น ข้าวใหม่ ผ้าใหม่ ผลไม้และอาหารใหม่ อีกทั้งบริวารรับใช้มากมาย เป็นผู้ไม่มีโรคเพราะความร้อนและหนาวมาเบียดเบียน ไม่มีความทุกข์ใจ ไปที่ใดมีแต่คนเตรียมความพร้อมให้สุขสบาย ได้ยินคนเชิญ

"ขอท่านเชิญบริโภคสิ่งนี้" "ขอเชิญท่านนอนให้สบายบนที่นอนหนานุ่มนี้เถิด"

ทั้งนี้ ด้วยอานิสงส์การได้ถวายข้าวออกรวงใหม่แด่คณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสูงสุดนั้น ย่อมได้รับผล 8 ประการอันสมควรแก่บุญที่ทำดังนี้

1. ทำให้มีผิวพรรณผุดผ่อง
2. ทำให้มียศ
3. ทำให้มีโภคทรัพย์มาก ใครๆ ลักไปไม่ได้
4. มีอาหารบริบูรณ์ทุกมื้อ
5. มีมิตร,บริวาร
6. ผู้คนยำเกรง
7. เมื่อบวชจะได้รับไทยธรรมก่อนพระรูปอื่น
8. นับจากนี้ไปแสนกัป ด้วยผลแห่งทานนี้ ทำให้ไม่เกิดในทุคติภูมิอีกเลย

ที่มา สุจินติตเถราปทานที่ 8 ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวใหม่

พระไตรปิฎกเล่มที่ 33 บรรทัดที่ 567 - 626

"การที่ข้าพเจ้าได้รับอานิสงส์เหล่านี้ เพราะได้ถวาย
ข้าวใหม่ในหมู่พระสงฆ์ ผู้เป็นคณะที่ประเสริฐสูงสุดก่อน
นี้เป็นผลแห่งการถวายข้าวใหม่"

พระสุจินติตเถระ

เรื่องที่ 4 สุมนาราชกุมารี : *ผลของการให้ทาน*

ครั้งสมัยพุทธกาล ณ กรุงสาวัตถี สุมนาราชกุมารี พระราชธิดาของพระเจ้ามหาโกศลแห่งแคว้นมคธ ผู้ซึ่งเป็นพระราชกนิษฐาของพระเจ้าปเสนทิโกศล เป็นผู้แวดล้อมด้วยรถเป็นพาหนะถึง 500 คัน และมีหญิงรับใช้เป็นบริวารถึง 500 คน เดินทางไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อทูลถามปัญหาในผลของการให้ทาน **ระหว่างผู้ให้และผู้ไม่ให้นั้นจะมีความแตกต่างกันอย่างไร**

สุมนาราชกุมารี *"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานพระวโรกาส สาวกของพระองค์ 2 คน เป็นผู้มีศรัทธา มีศีล มีปัญญาเสมอกัน คนหนึ่งเป็นผู้ให้ทาน คนหนึ่งไม่ให้ทาน คนทั้งสองนั้นเมื่อตายไปแล้ว เกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ ทั้งที่เป็นเทวดาเหมือนกัน จะมีความพิเศษแตกต่างกันหรือไม่ เจ้าคะ"*

พระพุทธองค์ ***"ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองนั้นมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ เทวดาผู้เคยเป็นผู้ให้ทานย่อมดีกว่าเทวดาผู้ไม่เคยเป็นผู้ให้ทาน ด้วยเหตุ 5 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และความเป็นใหญ่ที่เป็นทิพย์"***

สุ. *"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเทวดาทั้งสองนั้นจุติจากเทวโลกแล้วมาเกิดเป็นมนุษย์ คนทั้งสองนั้นเป็น*

มนุษย์เหมือนกัน จะมีความพิเศษแตกต่างกันหรือไม่ เจ้าคะ”

พ. ***“ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองนั้นมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ มนุษย์ผู้เคยเป็นผู้ให้ทานย่อมดีกว่ามนุษย์ผู้ไม่เคยเป็นผู้ให้ทาน ด้วยเหตุ 5 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และความเป็นใหญ่ที่เป็นของมนุษย์”***

สุ. *“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หากคนทั้งสองนั้นออกบวช แต่คนทั้งสองทั้งที่เป็นบรรพชิตเหมือนกัน จะมีความพิเศษแตกต่างกันหรือไม่ เจ้าคะ”*

พ. ***“ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองนั้นมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ บรรพชิตผู้เคยเป็นผู้ให้ทานย่อมดีกว่าบรรพชิตผู้ไม่เคยเป็นผู้ให้ทาน ด้วยเหตุ 5 ประการ คือ ย่อมได้จีวรมาก ได้บิณฑบาตมาก ได้เสนาสนะมาก ได้เครื่องบริขารคือยารักษาโรคมาก และเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนบรรพชิตเหล่าใดจะได้รับการประพฤติตอบด้วยกาย วาจา ใจ เป็นที่น่าพอใจเป็นส่วนมาก”***

สุ. *“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หากแม้คนทั้งสองนั้นบรรลุพระอรหันต์ ทั้งที่คนทั้งสองเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน จะมีความพิเศษแตกต่างกันหรือไม่ เจ้าคะ”*

พ. *“ดูก่อนสุมนา เราไม่กล่าวว่าจะมีความแตกต่างกันใดๆ ในระหว่างวิมุตติกับวิมุตติ(หรือในระหว่าง*

สภาวธรรม) เมื่อบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้วย่อมไม่แตกต่างกันในข้อนี้”

สุ. *“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ช่างน่าอัศจรรย์แท้หนอ เราพึงกำหนดได้ว่า ควรให้ทาน ควรทำบุญ เพราะบุญเป็นอุปการะทั้งแก่เทวดา มนุษย์ และบรรพชิต”*

พ. ***“เป็นเช่นนั้นสุมนา ควรให้ทาน ควรทำบุญ เพราะบุญเป็นอุปการะทั้งแก่เทวดา มนุษย์ และบรรพชิต”***

ครั้นตรัสตอบคำถามสุมนาราชกุมารีจบแล้ว พระพุทธองค์ทรงตรัสพุทธภาษิตว่า

“ดวงจันทร์ที่ปราศจากเมฆหมอก เคลื่อนไปในอากาศ ย่อมสว่างกว่าหมู่ดาวทั้งปวงในโลกด้วยรัศมีฉันใด บุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยศีล มีศรัทธาก็ฉันนั้น ย่อมรุ่งเรืองกว่าผู้ตระหนี่ทั้งปวงในโลกด้วยจาคะ (การสละ)

เมฆที่ลอยไปตามอากาศ มีสายฟ้าแลบแปลบปลาบ เป็นร้อยสาย ก่อให้เกิดเป็นฝนตกรดแผ่นดินเต็มที่ดอนและที่ลุ่ม ฉันใด

สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้สมบูรณ์ด้วยทัสสนะ (โสดาบัน) เป็นบัณฑิตก็ฉันนั้นเหมือนกัน ย่อมดีกว่าผู้ตระหนี่ได้ด้วยเหตุ 5 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และโภคทรัพย์”

ย้อนกลับไปถึงสาเหตุที่สุมนาราชกุมารีทำไมจึงถามปัญหานี้แก่พระพุทธเจ้า ...

ครั้นสมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี ชาวเมืองเมื่อเสร็จจากการรบจึงคิดจะถวายทานแด่พระศาสดา โดยลำดับแรกเป็นของเสนาบดี ซึ่งสั่งให้บ่าวไพร่จัดเตรียมมหาทานแด่พระพุทธองค์ สั่งให้บ่าวไพร่ดูแลอย่าให้ใครเข้ามาถวายทานก่อนตนได้

สุมนาราชกุมารีสมัยนั้นเกิดเป็นลูกสาวเศรษฐี นางก็ชื่อว่าสุมนา เห็นมารดาร้องไห้ว่า *"ลูกเอ๋ยหากพ่อเจ้ายังมีชีวิตอยู่ วันนี้แม่ต้องได้นิมนต์พระทศพลฉันอาหารเป็นรายแรก"* สุมนาผู้เป็นลูกสาวพูดกับมารดาว่า *"แม่จ๋าอย่าคิดมากเลย ลูกจักหาวิธีให้พระศาสดาฉันอาหารของเราเป็นรายแรก"* นางจึงออกกุศโลบายนำข้าวปายาสที่ไม่มีน้ำบรรจุลงในถาดทองคำแล้วปรุงเครื่องปรุง เอาถาดอีกถาดครอบไว้ เอาพวงมาลัยวางข้างบนทำคล้ายพวงดอกไม้ นางยกถาดถือไป ระหว่างทางคนรับใช้เสนาบดีร้องบอก *"ห้ามเข้าแม่หนูๆๆๆ"* สุมนาจึงตอบบ่าวรับใช้เสนาบดีไปว่า *"นี้คือพวงมาลัยจ้ะท่านลุงท่านอา ท่านน้า"* คนรับใช้เหล่านั้นจึงปล่อยให้สุมนาผ่านเข้าไปถวายพวงมาลัยพระศาสดา พระศาสดาทรงรับบิณฑบาตพวงมาลัยและข้าวปายาสในถาดทองคำที่สุมนาถวายนั้น และนางได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า *"ในภพชาติใดๆ ขอให้ข้าพระองค์อย่าได้มีชีวิตด้วยความหวาดกลัวใดๆ เลย ขอให้ได้เป็นที่รักดุจพวงดอกไม้นี้ และขอให้มีชื่อว่าสุมนาเช่นนี้ไปตลอดเถิด"*

พระศาสดาตรัสว่า *"เจ้าจงมีความสุขเถิดสุมนา"*

ฝ่ายเสนาบดีครั้นทราบเหตุการณ์นั้นคิดว่าสุมนาผู้นี้ฉลาดนัก จึงเชิญมาอยู่เรือน ตั้งตำแหน่งให้เป็นหัวหน้าถวายทานแด่พระตถาคต นางก็บำเพ็ญบุญอยู่เช่นนั้นตลอดชั่วชีวิตของนาง เมื่อตายไปบังเกิดในเทวโลกก็มีฝนดอกมะลิ (ตามชื่อของนาง คำว่า “สุมนา” หมายถึงดอกมะลิ) ตกเต็มทั่วทั้งเทวโลกประมาณเท่าเข่า ทวยเทพจึงตั้งชื่อนางว่า เทพธิดาสุมนา นางเสวยบุญอยู่ในเทวโลกและโลกมนุษย์ตลอด 89 กัป จนครั้งนี้ในภพชาติปัจจุบันนางถือกำเนิดในครรภ์ของพระอัครมเหสีของพระเจ้าโกศล ในวันที่นางเกิดมีฝนดอกมะลิตกประมาณเท่าเข่า พระราชาจึงพระราชทานพระนามว่า สุมนาราชกุมารี นี้เอง

เมื่อเจริญวัยนางได้มีโอกาสฟังธรรมจากพระสมณโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้าจนตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล ด้วยเหตุนี้นางจึงไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อถามปัญหาที่นางสงสัย ทั้งนี้เพราะนางทราบมาว่าครั้งสมัยพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า มีภิกษุสองรูปเป็นสหายกัน คนหนึ่งบำเพ็ญทาน (สาราณียธรรม) คนหนึ่งไม่บำเพ็ญทาน ครั้นจุติจากภพนั้นไปบังเกิดในเทวโลก ภิกษุทั้งสองรูปนั้น รูปที่บำเพ็ญทานจะดีกว่าภิกษุที่ไม่บำเพ็ญทานด้วยเหตุ 5 ประการ และทั้งสองต่างเวียนว่ายอยู่ในภพเทวดาและมนุษย์เป็นเวลายาวนาน จนมาถึงในภพชาติปัจจุบัน เกิดเป็นมนุษย์ในกรุงสาวัตถี รูปที่บำเพ็ญทานถือกำเนิดในพระครรภ์ของพระอัครมเหสีของพระเจ้า

โกศล (เป็นน้องชายของสุมนาราชกุมารี) อีกรูปหนึ่งถือกำเนิดในท้องของหญิงรับใช้ของพระอัครมเหสีนั้น

ทั้งสองคนเกิดในวันเดียวกัน คนที่บำเพ็ญทานพอลืมตาก็เห็นเศวตฉัตรใหญ่ ที่นอนประกอบด้วยสิริที่เขาจัดไว้อย่างดี ทำให้รู้ว่าเกิดในราชสกุล คนที่ไม่บำเพ็ญทานนอนในที่นอนที่ใช้ไม้ไผ่แข็งปูลาดเป็นที่นอน ทั้งสองคนคุยกัน *"สหาย เพราะเจ้าไม่เชื่อในผลแห่งทาน เจ้าจึงได้รับผลเช่นนี้"*

สุมนาราชกุมารีได้ยินน้องชายพูดคุยดังนี้ รู้ว่าน้องชายเป็นสมณเทพบุตร ครั้นจะบอกให้พระบิดาพระมารดาทรงทราบอาจทรงเข้าใจว่าน้องชายเป็นอมนุษย์ จึงไม่บอกให้ทราบ แต่กลับไปถามพระศาสดาเพื่อคลายสงสัยในผลแห่งทานฉะนี้แล

ที่มา สุมนสูตร ว่าด้วยสมุนาราชกุมารี สุมนวรรคที่ 4
พระไตรปิฎกเล่มที่ 22 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 14

ผู้ให้ทานย่อมดีกว่าผู้ไม่ให้ทาน ด้วยเหตุ 5 ประการ
คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และความเป็นใหญ่

เรื่องที่ 5 ชาดกว่าด้วยเรื่องสัจบารมีของพระโพธิสัตว์

ภิกษุรูปหนึ่งบวชด้วยความศรัทธา แต่บวชได้ไม่นานอยากจะลาสิกขากลับมาครองเรือนเป็นฆราวาส พระพุทธเจ้าจึงตรัสสอนว่า

“ดูก่อนภิกษุ เมื่อครั้งพระพุทธเจ้ายังไม่บังเกิดขึ้น ในกาลก่อนมีพระดาบส (ฤาษี) ทนบำเพ็ญประพฤติพรหมจรรย์นานถึง 50 ปี โดยไม่บอกให้ใครรู้เลยว่าตัวเองอยากลาสิกขากลับไปเป็นฆราวาส เธอเองก็บวชอยู่ในศาสนาที่จะทำให้หลุดพ้นได้ ทำไมจึงคิดอยากจะออกไปแสวงหาทุกข์เล่า ทำไมเธอไม่รักษาหิริโอตตัปปะเอาไว้”

และทรงเล่าเรื่องในอดีตชาติของพระองค์ครั้งยังเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์มาเล่าเพื่อเป็นเครื่องสอนใจแก่ภิกษุรูปนั้น เรื่องมีอยู่ว่า

ในอดีต ครั้งที่พระพุทธองค์เป็นพระโพธิสัตว์ เกิดเป็นบุตรของพราหมณ์ที่มีทรัพย์มหาศาลถึง 80 โกฏิ มีชื่อว่า ทีปายนพราหมณ์กุมาร มีสหายที่รักชื่อว่า มัณฑัพยะ ครั้นเมื่อบิดามารดาถึงแก่กรรม พราหมณ์กุมารนั้นไม่อยากครองเรือนเพราะเห็นโทษในกามคุณ และอยากออกบวช จึงเอาสมบัติที่มีทั้งหมดบริจาคเป็นมหาทาน อำลาญาติพี่น้องออกบวชไปสร้างอาศรมบำเพ็ญภาวนาอยู่ในป่าหิมพานต์ ดำรงชีพด้วยรากไม้และผลไม้ในป่านานถึง 50 ปี แต่แม้ทีปายนดาบสจะประพฤติ

พรหมจรรย์ยาวนานก็ไม่สามารถละกามฉันทะ (ความพอใจในกามคุณ 5 มีรูป, เสียง, กลิ่น, รส, โผฏฐัพพะ) ได้ แม้แต่การเจริญฌานก็ไม่ก้าวหน้า

ทีปายนดาบสเที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ ฉันอาหารที่มีรสชาติเค็มบ้างเปรี้ยวบ้างจนกระทั่งเดินทางมาถึงแคว้นกาสี ได้พบกับมัณฑัพยะสหายเก่าผู้เป็นที่รัก ทั้งสองต่างดีใจที่ได้พบกัน มัณฑัพยะนิมนต์ดาบสทีปายนะไปอยู่ที่บ้าน สร้างบรรณศาลาให้พักอาศัยและดูแลอุปัฏฐากด้วยปัจจัยสี่อย่างดี อยู่ได้ 3 – 4 ปี ดาบสทีปายนะ ก็ขอลาเที่ยวจาริกไปอยู่ในป่าช้าใกล้กรุงพาราณสี อยู่ไม่นานดาบสทีปายนะก็กลับไปพบมัณฑัพยะอีกครั้ง ในครั้งนั้นเองบุตรของมัณฑัพยะพราหมณ์ มีชื่อว่ายัญญทัตกุมาร กำลังนั่งเล่นลูกข่างอยู่ท้ายสวนหลังบ้านที่ใช้สำหรับเป็นที่เดินจงกรม มีงูเห่าตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในจอมปลวก เด็กน้อยโยนลูกข่างตกลงไปในปล่องจอมปลวกโดนหัวงูพอดี เด็กน้อยเอามือล้วงลงไปหยิบลูกข่างถูกงูกัดเข้าที่มือ พิษของงูทำให้เด็กน้อยอ่อนแรงล้มลง

พ่อแม่รีบอุ้มลูกไปหาดาบสทีปายนะให้ช่วยเยียวยาลูกของตน

“ท่านเจ้าข้า ขอได้โปรดใช้ยาหรือมนต์ช่วยลูกดิฉันด้วยเถิด”

ดาบสกล่าว *“เราไม่รู้จักยา เราไม่ใช่หมอ เราเป็นนักบวช”*

“เมื่อเป็นเช่นนั้นขอท่านช่วยแผ่เมตตาช่วยลูกดิฉันด้วยเถิด” มารดาของเด็กอ้อนวอน ดาบสถูกอ้อนวอนมากเข้าจึงแผ่เมตตาจิตให้กับเด็กน้อย วางมือบนศีรษะของยัญญทัตกุมาร และกล่าวสัตย์อธิษฐานขึ้นว่า

"ด้วยความสัตย์นี้ขอความสวัสดีจงมี คือการที่เราบวชด้วยจิตที่เลื่อมใสและตั้งใจอยู่เพียง 7 วัน ต่อจากนั้นเราอยากลาสิกขากลับไปครองเรือน แต่เราก็ทนบวชไม่มีความยินดีอยู่ตลอด 50 ปี โดยไม่มีใครรู้ นี่เป็นความสัตย์ ด้วยความสัตย์นั้น ขอความสวัสดีจงมีแก่ยัญญทัตกุมารเถิด ขอยัญญทัตกุมารจงได้คืนชีวิตเถิด" เมื่อดาบสทีปายนะทำสัจกิริยาเช่นนี้แล้ว พิษงูได้ไหลออกจากสรีระของเด็กน้อยลงสู่ผืนดิน เด็กได้ฟื้นขึ้นรู้สึกตัวเรียกหา *"แม่จ๋าๆ"* แต่ยังลุกขึ้นไม่ได้

ดาบสบอกเพื่อนว่า *"กำลังบุญของเราทำได้แค่นี้ ขอท่านลองตั้งใจนึกถึงสัจจะที่เคยทำ เพื่อช่วยลูกของท่านเถิด"*

"เราเห็นแขกมาบ้านเพื่อมาขอพัก บางครั้งเราไม่ยินดีเลย แต่ก็ตัดใจให้พักทุกครั้ง ด้วยความสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ยัญญทัตกุมารบุตรของเราด้วยเถิด" พ่อของเด็กกล่าวสัจกิริยานี้ อาการของเด็กน้อยดีขึ้นมาก แต่ยังไม่หายสนิทจึงหันไปบอกแก่ภรรยาให้ทำสัจกิริยาช่วยลูกเถิด ภรรยากล่าวว่า ***"ลูกรัก งูกัดลูก แม่ไม่ชอบงูพิษตัวนี้พอๆ กับที่แม่ไม่ชอบพ่อของลูกนั่นแหละ ด้วยความสัตย์นี้ ขอลูกรักจงรอดชีวิตเถิด"*** เมื่อนางกล่าวสัตย์อธิษฐานเสร็จ พิษงูได้มลายหายสิ้น ยัญญทัตกุมารสามารถลุกขึ้นพูดคุยกับพ่อแม่ญาติพี่น้องประหนึ่งหายเป็นปกติ

บิดาของเด็กถามดาบสทีปายนะว่าเพราะเหตุใดท่านถึงไม่ยินดีประพฤติพรหมจรรย์ ดาบสกล่าวเปิดเผยต่อสหายรักว่า *"ผู้*

ออกบวชด้วยความศรัทธาแล้วลาสิกขากลับไปเป็นฆราวาสอีก สละสมบัติแล้วก็กลับไปหาสมบัตินั้นอีก เป็นคนกลับกลอก เราเกลียดต่อถ้อยคำติเตียนเช่นนี้ จึงฝืนใจประพฤติพรหมจรรย์ให้อยู่ในฐานะที่วิญญูชนสรรเสริญ เพราะเกรงต่อหิริโอตตัปปะของเราจะแตก อีกทั้งบุญจากการบวชนี้ท่านผู้รู้ทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นต้นทรงสรรเสริญ ดังนั้นแม้จะทุกข์อย่างไร เราก็ไม่สละเพศพรหมจรรย์ของเรา"

ดาบสถามเพื่อนรักว่าเพราะเหตุใดท่านจึงให้ที่พักคนเดินทางที่บ้านของท่านอย่างอิ่มหนำสำราญทั้งที่ไม่พอใจและไม่ประสงค์ให้ทานนั้น *"ปู่ย่าตายายของเรา เป็นผู้มีศรัทธา เราประพฤติตามวงศ์ตระกูล ถ้าเราไม่ทำก็จะถูกตำหนิได้ว่าเป็นผู้ทำลายธรรมเนียมของวงศ์ตระกูล ดังนั้นแม้เราไม่ประสงค์จะให้แต่เราก็ให้ทานนี้ไม่ให้ขาด"* สหายรักตอบ

ดาบสแนะนำสหาย *"การที่ท่านหาทรัพย์มาได้โดยลำบากแล้วบริจาคทานโดยไม่มีศรัทธาเป็นสิ่งไม่สมควร นับจากนี้ไปขอท่านจงเชื่อกรรม เชื่อในผลของกรรม ให้ทานด้วยความศรัทธาเถิด"* สหายรับคำ และหันไปถามภรรยาทำไมน้องไม่จากพี่ไปล่ะเมื่อไม่รักใคร่ใยดีต่อกัน นางตอบว่า *"ตระกูลของดิฉันไม่มีใครหย่าร้าง ดิฉันมีหิริโอตตัปปะ แม้ไม่รักก็อยู่ได้ เพราะไม่อยากให้ใครติเตียนว่าเป็นผู้ทำลายวงศ์ตระกูล"* ครั้นนางกล่าวเสร็จได้ขอโทษสามี ทั้งคู่เปิดใจต่อกันแล้วก็มีความรักเคารพกันมากขึ้น ฝ่ายสามีก็รับปากดาบส

ในการมีจิตเลื่อมใสถวายทาน ให้ที่พักด้วยใจศรัทธาในทาน ฝ่ายดาบสก็บรรเทาความเบื่อหน่ายเสียได้ ทำฌานและอภิญญาได้สำเร็จ ตายไปบังเกิดในพรหมโลก

พระพุทธองค์ตรัสเล่าเรื่องในอดีตของพระองค์ครั้งเป็นดาบส การทำสัจกิริยาจนทำให้เด็กน้อยที่ถูกงูกัดฟื้นขึ้นมาได้ ด้วยอำนาจแห่งสัจบารมีของพระองค์ฉะนี้แลฯ

ที่มา อรรถกถา ขุททกนิกาย จริยาปิฎก การบำเพ็ญเนกขัมมบารมี กัณหทีปายนจริยาที่ 11

สัจจะ *คือ ความจริง ความสัตย์*

สัจวาจา *คือ คำพูดจริงและการกระทำจริง*

สัจบารมี *คือ บารมีที่เกิดขึ้นโดยการฝึกตนเองให้เป็นผู้มีความจริงใจ ความซื่อสัตย์ พูดจริง กระทำจริง อย่างตั้งใจมั่น กระทำต่อเนื่องยาวนาน*

เรื่องที่ 6 วัฏฏกชาดก

ครั้งหนึ่งสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จจาริกในชนบทแห่งหนึ่งในแคว้นมคธ ได้เสด็จบิณฑบาตในหมู่บ้านพร้อมด้วยหมู่สงฆ์ ขณะนั้นเหล่าภิกษุได้กลิ่นควันไฟพร้อมเห็นไฟป่ากำลังลุกไหม้เข้ามาทั้งด้านหน้าด้านหลัง จึงชวนกันจุดไฟเพื่อดักไฟป่า (เป็นการป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามเข้ามาใกล้ เพราะไฟจะไม่ลุกลามบริเวณที่ๆ ไฟไหม้แล้ว) เพื่อนภิกษุกลุ่มหนึ่งได้ทักท้วงว่า เราไม่ควรทำสิ่งใดโดยพลการ พระพุทธองค์เป็นผู้มีบุญญาธิการยิ่ง เราควรไปเฝ้าพระบรมศาสดาเพื่อทูลให้ทรงทราบในเรื่องนี้

ในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกไหม้โหมกระหน่ำเข้ามาอย่างรวดเร็ว ภิกษุทั้งหลายต่างกลัวมรณภัย พระบรมศาสดาทรงประทับยืนอย่างสงบท่ามกลางหมู่สงฆ์ทั้งหลาย ทันใดนั้นเปลวไฟที่ลุกโหมกลับหยุดสนิทดุจคบเพลิงที่จุ่มลงในน้ำ เป็นอาณาบริเวณโดยรอบรัศมี 1 กิโลเมตร ยังความอัศจรรย์ให้กับหมู่สงฆ์ *“พระศาสดาทรงมีอานุภาพยิ่งนัก แม้ไฟป่าซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติไม่มีชีวิตจิตใจ ยังไม่อาจไหม้ลามมาถึงที่ที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ได้”* พระพุทธองค์ทรงสดับถ้อยคำของภิกษุทั้งหลายแล้ว จึงตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การที่ไฟป่าไหม้เข้ามาถึงบริเวณนี้แล้วดับลงเองนั้น มิใช่เป็นอานุภาพของตถาคตในบัดนี้ แต่เป็น

เพราะอำนาจแห่งคำสัตย์ของตถาคตในกาลก่อน และนับแต่ชาติ นั้นมา ที่บริเวณนี้ไฟจักไม่ไหม้เป็นอันขาดและจะเป็นปาฏิหาริย์ เช่นนี้ตลอดกัป”

และพระองค์ทรงเล่าถึงเรื่องในอดีตของพระองค์ในการตั้ง สัตยาธิษฐานครั้งเสวยพระชาติเป็นนกคุ่ม เรื่องมีอยู่ว่า

ในอดีตกาล ณ ป่าใหญ่แห่งหนึ่งในแคว้นมคธ ได้เกิดไฟป่าขึ้น อาณาบริเวณกว้าง บรรดานกต่างถูกควันไฟและไอร้อนแผดเผา ตายตกร่วงในกองไฟราวกับใบไม้ร่วง

พระโพธิสัตว์ถือกำเนิดเป็นนกคุ่มตัวหนึ่ง เกิดจากท้องแม่ นกคุ่มเพิ่งออกจากไข่ได้ไม่กี่วัน พ่อแม่นำอาหารมาป้อนให้ลูกนกคุ่ม ด้วยจะงอยปาก ครั้งนั้น ไฟป่าลุกลามเผาไหม้ดังสนั่น หมู่นกต่าง กลัวตาย พ่อแม่ลูกนกคุ่มก็กลัวตาย พากันบินหนี ลูกนกคุ่มยังเป็น ลูกนกน้อยไม่มีกำลังพอจะเหยียดปีกแขนขา ชะเง้อคอขึ้นจากรัง เห็นไฟกำลังลุกไหม้เข้ามาทุกที แต่ด้วยอานุภาพแห่งคุณงามความดี ที่บำเพ็ญมานับชาติไม่ถ้วน แม้จะเกิดเป็นนกก็ยังคุมสติได้ คิดว่าเรา จะต้านทานไฟป่าได้อย่างไรหนอ เราไม่มีที่พึ่งแล้ว จึงระลึกถึงคุณ แห่งศีล คุณแห่งสัจจะ คุณของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ชื่อว่าพระ สัพพัญญูพุทธเจ้าทั้งหลายที่ทรงบำเพ็ญมาขณะประทับที่ใต้ต้นโพธิ์ ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเพียบพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติและวิมุตติญาณทัสสนะ ทรงประกอบด้วยสัจจะ

ความกรุณาและขันติ แล้วก็กล่าวถึงสภาวธรรม คือ ความจริงที่ตนกำลังเผชิญอยู่ขณะนั้น แล้วกระทำสัตยาธิษฐานว่า

“ปีกของเรามีอยู่แต่บินไม่ได้ เท้าทั้งสองของเรามีอยู่แต่ก็เดินไม่ได้ พ่อแม่ของเรามีอยู่แต่ก็กลัวมรณภัย บินหนีเราไปเสียแล้ว ด้วยสัจวาจานี้ ไฟเอ๋ย แม้เจ้าไม่มีชีวิตจิตใจ ก็จงถอยร่นกลับไปเสียเถิด อย่าได้ทำอันตรายแก่เราและนกทั้งหลายที่เหลืออยู่ในป่านี้เลย”

ด้วยบุญบารมีที่ลูกนกคุ่มพระโพธิสัตว์บำเพ็ญมาและด้วยสัจวาจานี้ เปลวไฟที่กำลังลุกไหม้ก็ดับลงสนิทดุจคบเพลิงที่จุ่มลงในน้ำ ในรัศมี 1 กิโลเมตร จากรังของลูกนกคุ่มนั่นเอง

เมื่อพระพุทธองค์ทรงเล่าเรื่องในอดีตของพระองค์จบแล้ว จึงตรัสว่าด้วยสัจวาจาในครั้งนั้น ณ บริเวณรัศมี 1 กิโลเมตรนี้ จะไม่เกิดไฟไหม้ขึ้นเลยตลอดกัป สิ่งใดจะเสมอด้วยสัจจะของพระองค์เป็นไม่มี และทรงกล่าวว่าลูกนกคุ่มนั้นคือเราตถาคตในบัดนี้แลฯ

ที่มา วัฏฏกชาดก ว่าด้วยนกคุ่มโพธิสัตว์

พระไตรปิฎกเล่มที่ 27 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 19

อรรถกถา วัฏฏกชาดก ว่าด้วย ความจริง

เรื่องที่ 7 มหาปุริสลักษณะ 32 ประการ

มหาปุริสลักษณะหรือลักษณะมหาบุรุษ เป็นคำใช้เรียกพระลักษณะของพระพุทธเจ้าเมื่อก่อนจะตรัสรู้ ซึ่งมี 32 ประการด้วยกัน (และยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่เรียกว่าอนุพยัญชนะอีก 80 ประการ) ดังสมัยหนึ่งขณะพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ได้แสดงธรรมเทศนาถึงลักษณะมหาบุรุษของมหาบุรุษให้เหล่าภิกษุฟัง

"ภิกษุทั้งหลาย มหาบุรุษทรงสมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ มีคติเพียง 2 อย่างเท่านั้น ไม่เป็นอย่างอื่น คือ

หนึ่ง ถ้าอยู่ครองเรือนจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงธรรม ครองราชย์โดยธรรม ทรงเป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีมหาสมุทรทั้งสี่เป็นขอบเขต มีอาณาจักรมั่นคง สมบูรณ์ด้วยแก้ว 7 ประการ คือ จักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว มณีแก้ว นางแก้ว คฤหบดีแก้ว ปริณายกแก้ว มีพระราชโอรสมากกว่า 1,000 องค์ ซึ่งล้วนแต่กล้าหาญ ...

สอง ถ้าบวชเป็นบรรพชิต จะได้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ไม่มีกิเลสในโลก"

และทรงแสดงธรรมเทศนาถึงลักษณะมหาบุรุษของมหาบุรุษทั้ง 32 ประการ (โดยย่อ) ดังนี้

1. มีฝ่าพระบาทราบเสมอกัน

2. ลายพื้นพระบาทเป็นจักรทั้งสองข้าง

3. มีส้นพระบาทยื่นยาวออกไป

4. มีนิ้วยาวเรียว (ทั้งนิ้วพระหัตถ์และฝ่าพระบาท)

5. ฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทอ่อนนุ่ม

6. ฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทมีลายดุจตาข่าย

7. มีพระบาทเหมือนสังข์คว่ำ อัฐิข้อพระบาทสูง

8. พระชงฆ์เรียวดุจแข้งเนื้อทราย (แข้ง)

9. เมื่อยืนตรงพระหัตถ์ทั้งสองลูบจับถึงพระชานุ (เข่า)

10. มีพระคุยหะเร้นอยู่ในฝัก (อวัยวะเพศชาย)

11. มีฉวีวรรณดุจสีทอง (ผิวกาย)

12. พระฉวีละเอียด ธุลีละอองไม่ติดพระกาย (ผิวหนัง)

13. มีเส้นพระโลมาเฉพาะขุมละเส้น (เส้นขน, เส้นผม)

14. มีเส้นพระโลมาดำสนิท เวียนเป็นทักษิณาวรรต มีปลายงอนขึ้นข้างบน

15. พระกายตั้งตรงดุจท้าวมหาพรหม

16. มีพระมังสะ (เนื้อ) อูมเต็มในที่ 7 แห่ง (หลังพระหัตถ์ทั้ง 2 หลังพระบาททั้ง 2 พระอังสา (บ่า ไหล่) ทั้ง 2 และลำพระศอ)

17. มีส่วนพระสรีรกายบริบูรณ์ (ลำพี) ดุจกึ่งท่อนหน้าแห่งพญาราชสีห์

18. มีพระปฤษฎางค์ราบเต็มเสมอกัน (ส่วนหลังของร่างกาย)

19. ส่วนพระวรกายสูงเท่ากับวาของพระองค์

20. มีลำพระศอกลมงามเสมอตลอด
21. มีเส้นประสาทสำหรับรับรสพระกระยาหารอันดี
22. มีพระหนุดุจคางแห่งราชสีห์ (โค้งเหมือนวงพระจันทร์) (คาง)
23. มีพระทนต์ 40 ซี่ (ข้างละ 20 ซี่) (ฟัน)
24. พระทนต์เรียบเสมอกัน
25. พระทนต์เรียบสนิทชิดกันไม่ห่าง
26. เขี้ยวพระทนต์ทั้ง 4 ขาวงามบริสุทธิ์
27. พระชิวหาอ่อนและยาว (ลิ้น) (อาจแผ่ปกพระนลาฏได้) (หน้าผาก)
28. พระสุรเสียงดุจท้าวมหาพรหม ตรัสมีสำเนียงดุจนกการเวก
29. พระเนตรดำสนิท (ตา)
30. ดวงพระเนตรแจ่มใสดุจตาลูกโคเพิ่งคลอด
31. มีพระอุณาโลมระหว่างพระโขนง (คิ้ว) เวียนขวา เป็นทักษิณาวัฏ
32. มีพระเศียรงามบริบูรณ์ดุจประดับด้วยกรอบพระพักตร์

พระพุทธองค์ยังตรัสต่อถึงกุศลกรรม (กรรมดี) ที่ทรงทำไว้ถึงได้ลักษณะมหาบุรุษนี้ ขอยกมาพอสังเขป ดังเช่น

ภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์ ได้สมาทานในกุศลกรรมบถ 10 ประการ มั่นคงในศีล รักษาศีลอุโบสถ ไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย ประพฤติดีทั้งกาย วาจา และใจ มีการให้ทาน ดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาอย่างดี ให้ความอุปถัมภ์เกื้อกูลสงฆ์ สมณชีพราหมณ์ อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ และปฏิบัติธรรมอันยิ่ง เพราะตถาคตทำกรรมนั้นให้บริบูรณ์ไพบูลย์ยิ่งแล้ว หลังจาก

ตายไป ตถาคตไปบังเกิดในสวรรค์ ประเสริฐกว่าเทพเหล่าอื่นในเทวโลก ด้วยฐานะ 10 ประการ ได้แก่

อายุทิพย์ วรรณะทิพย์ สุขทิพย์ ยศทิพย์ ความเป็นใหญ่ทิพย์ รูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ โผฏฐัพพะทิพย์

ครั้นจุติจากเทวโลก มาสู่ความเป็นมนุษย์ จึงได้ลักษณะมหาบุรุษนี้ คือ มีฝ่าพระบาทราบเสมอกัน เมื่อเหยียบปฐพีด้วยพระบาททั้งสองอันราบเสมอกัน”

หรือการที่มีลักษณะมหาบุรุษ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีส้นพระบาทสมส่วนยื่นยาวออกไป 2) มีพระองคุลีอ่อนนุ่มยาว และ 3) มีพระวรกายตั้งตรงดุจกายพรหม งดงาม มีทรวดทรงดี สมส่วนแลดูหนุ่มเสมอก็เพราะเป็นผู้ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ไม่ทำผิดศีลข้อ 1 ปาณาติบาต

ภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน ... ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์ ละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ คือ วางทัณฑาวุธ และศัสตราวุธ มีความละอาย มีความเอ็นดู มุ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ เมื่อตถาคตได้สั่งสมกรรมดีนี้ไว้ไพบูลย์แล้ว จุติจากเทวโลกนั้นแล้ว มาสู่ความเป็นมนุษย์ จึงได้ลักษณะมหาบุรุษ 3 ประการนี้

หรือการเป็นผู้มีเส้นผมดำสนิท ปลายผมงอนขึ้น มีข้อพระบาทได้สัดส่วนดี มีเลือดเนื้อเต็มบริบูรณ์ ผิวพรรณงาม ร่างกายสง่างามเพราะพระองค์ได้สร้างเหตุแห่งกรรมดีนั้นไว้ คือ การกล่าวแต่วาจา

ที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยธรรมแก่คนหมู่มาก เป็นผู้นำประโยชน์และความสุขมาให้แก่สาธุชนทั้งหลาย ไม่ตระหนี่ มีความเสียสละ

หรือการเป็นผู้ไม่มีความโกรธ ไม่มีความแค้นใจ แม้จะถูกกล่าวว่าร้ายอย่างรุนแรงก็ไม่ขัดเคืองผูกพยาบาท ไม่จองล้างจองผลาญ ไม่สำแดงความโกรธ ความประทุษร้ายและความเสียใจให้ปรากฏ ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงเป็นผู้มีผิวพรรณผุดผ่องประดุจทองคำ

หรือการเป็นผู้ชักนำญาติมิตรสหายที่ห่างหายจากกันไปนานให้มาพบกัน ให้บิดามารดาได้พบเจอบุตร นำพี่ชายพี่สาวให้ได้พบน้องชายน้องสาว ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงมีพระคุยหะเร้นอยู่ในฝักเรียบร้อยสวยงาม

หรือการเป็นผู้หวังประโยชน์ หวังความผาสุขมาสู่ปวงชน "ทำอย่างไรจะให้ชนเหล่านี้เจริญขึ้นด้วยศรัทธา ด้วยศีล ด้วยสุตะ (การฟัง) ด้วยจาคะ (การสละ) ด้วยธรรม ด้วยปัญญา ด้วยทรัพย์ ฯลฯ เป็นต้น" ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงเป็นผู้มีลักษณะมหาบุรุษ 3 ประการ ได้แก่ 1) พระวรกายสง่างาม ทุกส่วนสมบูรณ์ ประดุจลำตัวท่อนหน้าของราชสีห์ 2) แผ่นหลังเต็มเสมอกันไม่มีร่อง และ 3) มีลำพระศอกลมเท่ากันตลอด

หรือการเป็นผู้ไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย ด้วยฝ่ามือ ด้วยก้อนหิน ด้วยท่อนไม้ หรือด้วยศาสตราวุธ ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงเป็นผู้มีพระโรคาพาธน้อย มีพระโรคเบาบาง มีไฟธาตุสำหรับย่อยอาหารสม่ำเสมอ มีเส้นประสาทรับรสพระกระยาหารได้ดี มีพระชนม์ชีพยืน

หรือการเป็นผู้ไม่ถลึงตา ไม่ค้อน ไม่เมิน มองเต็มตา มองตรงแลดูคนหมู่มากด้วยดวงตาเปี่ยมด้วยความรัก ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงมีดวงพระเนตรแจ่มใสดุจตาลูกโคเพิ่งคลอด

หรือการเป็นผู้มีสัจจะ กล่าววาจาไม่เป็นสอง ไม่กล่าวคำให้คลาดเคลื่อนกับใคร ๆ กล่าวแต่ความจริงแท้ แน่นอน ไม่พูดเท็จ ไม่หลอกลวงชาวโลก มีถ้อยคำเป็นหลักอันเชื่อถือได้ ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ ทำให้พระองค์ได้ลักษณะมหาบุรุษ 2 ประการ คือ 1) มีพระโลมชาติเดี่ยว และ 2) มีพระอุณาโลมระหว่างพระโขนงสีขาวอ่อนเหมือนนุ่น

หรือการเป็นผู้ไม่พูดคำส่อเสียด คือ ไม่ฟังความจากฝ่ายนี้แล้วไปบอกฝ่ายโน้น ให้เขาทะเลาะกัน ทำให้เกิดความแตกแยกไม่สมานฉันท์ ไม่ปรองดองกัน มีแต่มุ่งส่งเสริมให้เกิดความปรองดองกัน ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงมีพระทนต์ 40 ซี่ และชิดกันไม่ห่างเลย

หรือการเป็นผู้ไม่กล่าวคำหยาบ พูดแต่คำไพเราะน่าฟัง คำที่ไม่มีโทษ ฟังแล้วน่ารักจับใจ เป็นคำที่คนส่วนมากรักใคร่ พอใจ ด้วย

เหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงมีพระชิวหาใหญ่ยาว และพระสุรเสียงดุจเสียงพรหมและตรัสดุจเสียงร้องของนกการเวก

หรือการเป็นผู้เว้นขาดการมิจฉาอาชีวะ ดำรงชีวิตด้วยสัมมาอาชีวะ คือ ไม่โกงผู้ใดด้วยตาชั่ง ด้วยของปลอม ด้วยเครื่องตวงวัด ไม่รับสินบน ไม่ล่อลวง ไม่ตลบตะแลง ไม่ตีชิงวิ่งราว ไม่ปล้น ไม่ขู่กรรโชกใคร เป็นต้น ด้วยเหตุแห่งกรรมดีนี้ พระองค์จึงมีพระทนต์เรียบเสมอกันและมีพระเขี้ยวแก้วขาวงาม

เมื่อพระพุทธองค์ได้ตรัสพระธรรมเทศนานี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายต่างมีใจยินดี สรรเสริญพระปุริสลักษณะของพระองค์ และชื่นชมพุทธภาษิตของพระองค์ฉะนี้แลฯ

ที่มา ลักขณสูตร ว่าด้วยลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ
พระไตรปิฎกเล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 3

เรื่องที่ 8 อานุภาพศีล 8

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ปราสาทของมิคารมารดา (นางวิสาขา มหาอุบาสิกา) ในบุพพาราม ใกล้พระนครสาวัตถี ในครั้งนั้น นางวิสาขาได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคในวันอุโบสถ (วันพระ) พระพุทธองค์ตรัสถามนางวิสาขา *"ทำไมเจ้าถึงมาแต่เช้าตรู่เช่นนี้ล่ะวิสาขา"*

นางวิสาขากราบทูลตอบว่า *"วันนี้ดิฉันจะขอถือศีลอุโบสถเจ้าค่ะ"*

พระพุทธองค์ : ***"ดีละวิสาขา อุโบสถ มี 3 อย่าง ได้แก่ โคปาลกอุโบสถ 1 นิคัณฐอุโบสถ 1 และ อริยอุโบสถ 1"***

และทรงแสดงธรรมเทศนาให้นางวิสาขาฟังถึงอุโบสถศีล (สรุปโดยสังเขป) ดังนี้

โคปาลกอุโบสถ คือ อุโบสถที่ปฏิบัติอย่างคนเลี้ยงโค เป็นของคนที่รักษาไม่จริง เมื่อสมาทานศีลอุโบสถแล้ว แทนที่จะรักษาและปฏิบัติธรรมตลอดวันหนึ่งคืนหนึ่ง กลับไปคุยถึงเรื่องไร้สาระหรือนั่งเล่นหาสาระไม่ได้ จึงเปรียบเหมือนคนเลี้ยงโคที่มอบโคคืนเจ้าของในตอนเย็น แล้วคิดว่าโคดื่มน้ำลำธารนี้ กินหญ้าทุ่งหญ้านั้น วันพรุ่งนี้ก็ต้อนไปดื่มน้ำลำธารโน้น กินหญ้าทุ่งหญ้าโน้น เช่นเดียวกับคนที่รักษาอุโบสถศีล แต่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลย คิดแต่จะหาของกินชนิดนี้

ชนิดนั้น มีใจประกอบด้วยความโลภในของๆ เขา พฤติกรรมเช่นนี้ ไม่มีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก ไม่รุ่งเรืองมาก ไม่แผ่ไพศาลมาก

นิคัณฐอุโบสถ คือ อุโบสถที่ปฏิบัติอย่างนิครนถ์ พวกนักบวชนอกศาสนา นอกรีต จะมีวิธีการต่างๆ เช่น ชักชวนสาวกให้ต้อนตีสัตว์ไปในทิศทางต่างๆ บ้างก็ชักชวนกันให้เมตตาสัตว์บางชนิด บ้างก็ให้ทารุณสัตว์บางชนิด บ้างก็ชักชวนให้เปลื้องผ้าในวันอุโบสถ ให้ไม่มีความกังวลใดๆ ในที่ไหนๆ บ้างก็กล่าวคำเท็จ บ้างก็ชักชวนกันบริโภคอาหารที่เจ้าของเขาไม่ให้ พฤติกรรมของผู้ปฏิบัติเช่นนี้ ไม่มีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก ไม่รุ่งเรืองมาก ไม่แผ่ไพศาลมาก

อริยอุโบสถ คือ อุโบสถที่ปฏิบัติอย่างอริยสาวก เป็นการสมาทานรักษาอุโบสถของผู้ปรารภความเพียร คือ การทำจิตที่เศร้าหมองนั้นให้ผ่องแผ้ว โดยระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ เมื่อระลึกแล้วจิตย่อมผ่องใส เกิดปีติปราโมทย์ ละกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตได้ หรือการระลึกถึงศีลของตน อันไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ด่าง ไม่พร้อย เป็นไทแก่ตัว ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกตัณหาทิฐิลูบคลำ เป็นไปเพื่อสมาธิ เมื่อหมั่นระลึกถึงศีลที่ตนรักษาอยู่ได้เช่นนี้ จิตย่อมผ่องใส เกิดความปราโมทย์ ละเครื่องเศร้าหมองแห่งจิตได้ โดยอริยอุโบสถนั้นเป็นอุโบสถของพระอริยบุคคล ผู้เว้นได้เด็ดขาด 8 ประการ ดังนี้

(1) เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์

(2) เว้นขาดจากการลักทรัพย์

(3) เว้นขาดจากกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพรหมจรรย์

(4) เว้นขาดจากการกล่าวคำเท็จ

(5) เว้นขาดจากการเสพของมึนเมา

(6) เว้นขาดจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล

(7) เว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และการทัดทรง ตกแต่งเครื่องประดับ เครื่องไล้ทาของหอม

(8) เว้นขาดจากการนั่งหรือนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ ข้างในยัดด้วยนุ่นหรือสำลี

พระพุทธองค์ตรัสต่อไปว่าอริยอุโบสถนี้ที่บุคคลสมาทานรักษาแล้วย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก มีความรุ่งเรืองมาก มีความแผ่ไพศาลมาก ที่ว่ามีผลมาก มีอานิสงส์มากนั้น พระพุทธองค์ทรงเปรียบให้นางวิสาขาเห็นว่าพระราชาเสวยราชสมบัติและความเป็นใหญ่ในชนบทใหญ่ๆ ทั้ง 16 แคว้น สมบูรณ์ด้วยรัตนะทั้ง 7 ประการ ถือว่าการเสวยราชสมบัตินี้ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกแล้ว แต่ยังไม่ได้ถึงเศษเสี้ยวที่ 16 ของอานิสงส์ที่เกิดจากการสมาทานรักษาอุโบสถศีลเลย

“ดูก่อนนางวิสาขา เปรียบเหมือนผู้ใดพึงครองราชย์เป็นอิศราธิบดีแห่งชนบทใหญ่ 16 แคว้นเหล่านี้ อันสมบูรณ์ด้วยรัตนะ 7 ประการ คือ อังคะ มคธะ กาสี โกสละ วัชชี มัลละ เจตี วังสะ กุรุ ปัญจาละ มัจฉะ สุรเสนะ อัสสกะ อวันตี คันธาระ กัมโพชะ การครองราชย์ของผู้นั้นยังไม่ถึงเสี้ยวที่ 16 แห่งอุโบสถที่ประกอบด้วยองค์ 8 ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะราชสมบัติที่เป็นของมนุษย์ เมื่อนำเข้าไปเปรียบเทียบกับสุขที่เป็นทิพย์ เป็นของเล็กน้อย ดูก่อนนางวิสาขา เวลา 50 ปี ของมนุษย์เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นจาตุมหาราชิกา ... 100 ปี ของมนุษย์ เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นดาวดึงส์ ... 200 ปี ของมนุษย์ เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นยามา ... 400 ปี ของมนุษย์ เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นดุสิต ... 800 ปี ของมนุษย์ เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นนิมมานรดี ... 1,600 ปี ของมนุษย์ เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัสดี ...

ดูก่อนนางวิสาขา เราหมายความเอาข้อนี้แล จึงกล่าวว่า ราชสมบัติอันเป็นของมนุษย์ เมื่อนำเข้าไปเปรียบเทียบกับความสุขอันเป็นทิพย์ เป็นของเล็กน้อย”

*** อุโบสถศีลในพระพุทธศาสนา เรียกว่า อุโบสถประกอบด้วยองค์ 8 หมายถึงการรักษาศีล 8 ในวันอุโบสถหรือวันพระนั่นเอง หากรักษาศีล 8 ในวันใดๆ ที่ไม่ใช่วันพระ เป็นการรักษาศีล 8 ธรรมดาไม่เรียกว่าอุโบสถศีล

ดังครั้งหนึ่งขณะที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่พระวิหารเชตวัน ได้ตรัสเรียกอุบาสก อุบาสิกา ผู้รักษาอุโบสถศีลแล้วประทานโอวาทว่า *“ดูก่อนอุบาสกทั้งหลาย ท่านทั้งหลายทำอุโบสถกรรมให้สำเร็จดีแล้ว ผู้ที่รักษาอุโบสถควรให้ทาน รักษาศีล ไม่โกรธ*

เจริญเมตตา อยู่รักษาอุโบสถ อนึ่งบัณฑิตครั้งก่อนได้ยศใหญ่ก็เพราะอาศัยการรักษาอุโบสถที่รักษาเพียงครึ่งวัน" เหล่าอุบาสกต่างกราบทูลอาราธนาขอพระองค์ทรงเล่า พระบรมศาสดาจึงทรงเล่าเรื่องในอดีตของพระองค์ถึงอานิสงส์ของการรักษาอุโบสถศีลแม้เพียงครึ่งวัน ดังนี้

ครั้งสมัยพระพุทธองค์เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ มีอยู่ชาติหนึ่งพระโพธิสัตว์เกิดเป็นคนยากจน ดำรงชีวิตด้วยความลำบาก จึงไปสมัครรับจ้างทำงานที่บ้านเศรษฐี ชื่อว่า สุจิบริวารเศรษฐี เศรษฐีผู้นี้ใจบุญใจกุศลมาก เมื่อจะรับผู้ใดเข้าทำงานก็จะพูดว่าในบ้านหลังนี้ต้องรักษาศีลกันทุกคน ใครที่สามารถรักษาศีล (อุโบสถ) ได้ ก็มาทำงานได้ สำหรับพระโพธิสัตว์นั้น ท่านเศรษฐีไม่ได้บอกให้รักษาศีลกล่าวแต่เพียงว่า *"ดีละพ่อ มาทำงานเถิด"* พระโพธิสัตว์เป็นคนขยันขันแข็ง ทุ่มเททำงานให้กับเศรษฐีอย่างเต็มกำลัง

ถึงวันอุโบสถ เศรษฐีให้หญิงรับใช้จัดเตรียมอาหารแต่เช้าตรู่ โดยสั่งให้ทำอาหารสำหรับทุกคน เมื่อรับประทานแล้วจะได้รักษาอุโบสถศีลกัน วันนั้นพระโพธิสัตว์ตื่นแต่เช้าออกไปทำงาน โดยไม่ทราบเลยว่าวันนี้เป็นวันที่ต้องรักษาอุโบสถศีล คนงานอื่นเมื่อทำงานเสร็จต่างรีบรับประทานอาหารของตน แล้วแยกย้ายกันไปสมาทานศีล ทุกคนต่างนึกถึงศีลของตน ส่วนพระโพธิสัตว์กลับจากทำงานในเวลาค่ำ รู้สึกเหน็ดเหนื่อยอยากรับประทานอาหาร แต่ไม่เห็นมีใครมารับประทานร่วมเลย คนอื่นๆ หายไปกันหมด พอทราบว่าวันนี้

เป็นวันพระทุกคนต่างไปถืออุโบสถศีลกันหมด ก็เห็นว่าตนควรจะถือศีลอุโบสถด้วย จึงไปบอกเศรษฐี เศรษฐีกล่าวว่า *“หากท่านปรารถนาจะรักษาอุโบสถ จะได้เพียงแค่กึ่งอุโบสถเท่านั้น เพราะล่วงเลยเวลามาแล้ว”*

พระโพธิสัตว์ตอบยินดีอย่างไม่ลังเล ด้วยจิตศรัทธา แม้ร่างกายจะเหน็ดเหนื่อยและหิวจากการทำงานหนัก ก็สมาทานศีลและเข้านอนระลึกถึงศีลของตน เวลาผ่านไปถึงเที่ยงคืนพระโพธิสัตว์เกิดอาการปั่นป่วนในท้อง ลมตีขึ้นด้วยความหิวและเหน็ดเหนื่อยเวทนาแรงกล้าบังเกิดกับพระโพธิสัตว์ไม่สามารถควบคุมสติได้ด้วยความหิว แม้เศรษฐีหายามาให้กินเพื่อบรรเทา แต่พระโพธิสัตว์ไม่ยอมกินด้วยคิดว่าจะทำลายอุโบสถศีลของตน ขอยอมสละชีวิตดีกว่าจะไม่ยอมทำลายศีลอุโบสถที่ตนสมาทานแล้วอย่างเด็ดขาด คนทั้งหลายคิดว่าพระโพธิสัตว์น่าจะต้องตายเป็นแน่ จึงช่วยกันหามพระโพธิสัตว์ไปนอนในโรงเก็บอาหาร ขณะนั้นเองพระเจ้าพาราณสีทรงเวียนประทักษิณรอบพระนครอยู่บนรถพระที่นั่ง พร้อมด้วยบริวาร เสด็จผ่านมา ณ บ้านเศรษฐีพอดี พระโพธิสัตว์เหลือบตาไปเห็นพระราชาใจคิดอยากจะอยู่ในสิริราชสมบัติเช่นนั้นบ้าง ช่วงเวลานั้นเอง ลมตีขึ้นไม่สามารถทนต่อเวทนาได้ พระโพธิสัตว์สิ้นใจไปบังเกิดในพระครรภ์พระมเหสีของพระเจ้าพาราณสีทันที

หลังจากพระโพธิสัตว์ประสูติ ได้รับพระนามว่า อุทัยกุมาร พอเติบโตสามารถระลึกถึงบุพพกรรมของตนได้ ถึงกับอุทานว่า

“นี้เป็นผลแห่งกรรมเล็กน้อยของเรา”

พระกุมารอุทานเช่นนี้บ่อยๆ ไม่มีใครกล้าถาม ครั้นต่อมาพระราชบิดาสวรรคต พระอุทัยกุมาร ขึ้นครองราชย์แทน ก็ทรงอุทานเช่นนี้บ่อยๆ ผู้คนต่างสงสัยแต่ไม่มีใครกล้าถาม วันหนึ่งหลังจากที่นายช่างโกนหนวดให้พระเจ้าอุทัยราชเสร็จ พระองค์รู้สึกพอพระทัยเพราะไม่เจ็บจึงกล่าวว่าท่านประสงค์สิ่งใดบอกมาเถิด เมื่อได้โอกาสนายช่างจึงรีบถามพระองค์ถึงความหมายของการเปล่งอุทานนั้น พระองค์ทรงเล่าว่า *“ดูก่อนคังคมาละ (ชื่อนายช่างโกนผม, โกนหนวด) เรื่องราวของเรานี้น่าอัศจรรย์นัก ที่เราได้ครอบครองมหาสมบัติใหญ่อย่างนี้ หาใช่ด้วยอานุภาพอย่างอื่นไม่ แต่เป็นผลแห่งการรักษาอุโบสถกรรมเพียงแค่ครึ่งวันเท่านั้น”* และทรงเล่าเรื่องราวในอดีตของพระองค์ให้ฟัง นายคังคมาละคิดว่าพระองค์ทรงรักษาอุโบสถศีลเพียงครึ่งวันยังได้อานิสงส์ถึงเพียงนี้ เราเห็นควรออกบวชแสวงหาที่พึ่งให้กับตนเอง จึงทูลลาเพื่อออกบวช ท้ายที่สุดได้บรรลุเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ส่วนพระเจ้าอุทัยราชทรงครองราชย์โดยธรรมและสั่งสมบุญตลอดชีวิต เมื่อพระบรมศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาจบตรัสว่า

“ดูก่อนอุบาสกทั้งหลาย การรักษาอุโบสถศีล เป็นสิ่งที่บุคคลทั้งหลายควรทำอย่างยิ่ง”

พระเจ้าอุทัยราชในครั้งนั้น เป็นเราตถาคตฉะนี้แลฯ

ที่มา อุโปสถสูตร ข้อ [510]
พระไตรปิฎกเล่มที่ 20 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 12
อรรถกถา คังคมาลชาดก

อานิสงส์แห่งการรักษาอุโบสถศีล ด้วยความตั้งใจ
แม้จะเพียงแค่เวลาน้อยนิด
แต่ก็มีอานิสงส์ที่ยิ่งใหญ่ไพศาล

*** คำอาราธนาศีล 8

1. ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
2. อทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
3. อพรัหมะจริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
4. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
5. สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
6. วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
7. นัจจะคีตะวาทิตะ วิสูกะทัสสะนา มาลาคันธะวิเลปะนะ ธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
8. อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

เรื่องที่ 9 ธิดาช่างหูก

เรื่องหนึ่งในสมัยพุทธกาล มีหญิงสาวคนหนึ่งเป็นธิดาช่างหูก เรื่องมีอยู่ว่า

กาลครั้งนั้น พระบรมศาสดาเสด็จจาริกไปยังเมืองอาฬวี เมื่อชาวเมืองได้ทูลถวายทานแล้ว พระองค์ทรงทำอนุโมทนาและประทานโอวาทให้กับสาธุชนทั้งหลาย

"ท่านทั้งหลายจงเจริญมรณสติอย่างนี้ว่า "ชีวิตของเราไม่ยั่งยืน เรามีความตายเป็นของแน่นอน เราต้องตายแน่แท้ ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุด ชีวิตของเราไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง"

อันหมู่ชนใดไม่เจริญมรณสติแล้ว ในท้ายที่สุด หมู่ชนนั้นย่อมมีความสะดุ้งกลัว เมื่อความตายมาถึง เหมือนคนเห็นอสรพิษแล้วเกิดความกลัว ฉะนั้น

ส่วนหมู่ชนเหล่าใด เจริญมรณสติแล้ว หมู่ชนเหล่านั้นย่อมไม่สะดุ้งกลัวในวาระสุดท้ายเมื่อความตายมาถึง ดุจคนเห็นอสรพิษแต่ไกลเทียว แล้วก็เอาท่อนไม้เขี่ยทิ้งไปฉะนั้น เพราะฉะนั้น การเจริญมรณสติ เป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายพึงกระทำ"

เมื่อทรงแสดงโอวาทเสร็จ ก็เสด็จกลับพระวิหารเชตวัน สาธุชนทั้งหลายที่ได้ฟังพระธรรมเทศนาในครั้งนั้น บางคนก็นำไปปฏิบัติตาม บางคนก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติเท่าที่ควร ยังคงใช้ชีวิตอย่าง

ประมาท สำหรับธิดาช่างหูกเมื่อนางได้มีโอกาสฟังธรรมจากพระพุทธองค์ในครั้งนั้น แม้นางจะมีอายุเพียง 16 ปี แต่นางมีปัญญาคิดว่า *"โอ ธรรมดาถ้อยคำของพระพุทธเจ้าทั้งหลายอัศจรรย์ เราจึงควรเจริญมรณสติ"* เมื่อคิดได้ดังนี้ ก็เจริญมรณสติอย่างเดียวตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน

เวลาผ่านไป 3 ปี พระพุทธองค์ทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่งทรงเห็นนางธิดาช่างหูกนั้นเจริญมรณสติเป็นเวลาสามปีแล้ว นับแต่วันฟังธรรมเทศนาของพระองค์ *"เห็นควรไปโปรดนางด้วยการถามคำถาม 4 ข้อ เมื่อนางตอบคำถามสี่ข้อนี้ได้จักตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลและการแสดงเทศนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธุชนทั้งหลาย"* จึงทรงเสด็จไปโปรดชาวเมืองอาฬวีอีกครั้งพร้อมภิกษุประมาณ 500 รูป

ชาวเมืองอาฬวีต่างดีใจ *"พระศาสดาเสด็จมาแล้ว"* ส่วนธิดาช่างหูกผู้นี้หลังกรอด้ายหลอดให้บิดาเสร็จแล้ว ก็รีบเดินมาเข้าเฝ้าพระศาสดา โดยในท่ามกลางมหาชนทั้งหลาย พระพุทธองค์ตรัสถามนางว่า

พระพุทธองค์ ***"กุมาริกา เธอมาจากไหน"***

ธิดาช่างหูก *"ไม่ทราบ พระเจ้าข้า"*

พ. ***"เธอจะไปไหน"***

ธ. *"ไม่ทราบ พระเจ้าข้า"*

พ. ***"เธอไม่ทราบหรือ"***

ธ. *"ทราบ พระเจ้าข้า"*

พ. *“เธอทราบหรือ”*

ธ. *“ไม่ทราบ พระเจ้าข้า”*

เมื่อธิดาช่างหูกตอบเพียงสองคำ คือ ทราบและไม่ทราบ ทำให้สาธุชนทั้งหลายต่างไม่พอใจ โพนทะนาว่า ดูเถิดนางพูดจาเล่นลิ้นกับพระพุทธองค์อันเป็นสิ่งที่ไม่บังควร พระพุทธองค์จึงทรงถามต่อเพื่อช่วยให้ชาวบ้านคลายความสงสัยว่า

พ. ***“กุมาริกา เมื่อเรากล่าวว่า เธอมาจากไหน ทำไมเธอจึงตอบว่า ไม่ทราบ”***

ธ. *“เพราะว่าหม่อมฉันไม่ทราบว่า ตัวเองเกิดมาจากไหน จึงตอบว่าไม่ทราบพระเจ้าข้า”* นางตอบอย่างผู้มีปัญญาลึกซึ้ง

พ. ***“ดีละ กุมาริกา เธอมีปัญญาแก้ปัญหาที่ตถาคตถามได้ดีแล้ว”*** พระองค์ทรงประทานสาธุการ และทรงถามต่อไปว่า ***“เมื่อเราถามว่าเธอจะไปไหน ทำไมจึงกล่าวว่า ไม่ทราบ”***

ธ. *“เพราะว่าหม่อมฉันจุติ (เคลื่อนหรือตาย) จากโลกนี้แล้วไม่ทราบว่า จะไปเกิดในที่ไหนพระเจ้าข้า”*

พ. ***“เมื่อเราถามว่า เธอไม่ทราบหรือ ทำไมจึงตอบว่าทราบล่ะ”***

ธ. *“เพราะหม่อมฉันทราบว่าตัวเองจะต้องตายอย่างแน่นอน จึงตอบว่าทราบพระเจ้าข้า”*

พ. ***“แล้วเมื่อตถาคตถามว่า เธอย่อมทราบหรือ ทำไมจึงตอบว่า ไม่ทราบ”***

ธ. *“ก็เพราะว่าหม่อมฉันทราบแต่เพียงว่าจะต้องตาย แต่ไม่ทราบว่าจะตายเวลาไหน กลางวัน กลางคืน หรือเวลาเช้า จึงตอบเช่นนั้น พระเจ้าข้า”*

พระบรมศาสดาทรงชมเชยธิดาช่างหูกในความเป็นผู้มีใจจดจ่อต่อการเจริญมรณสติ ทรงสาธุการถึง 4 ครั้ง ในการแก้ปัญหาที่ถามได้ แล้วตรัสเตือนพุทธบริษัททั้งหลายว่า

“พวกท่านไม่ทราบถ้อยคำที่กุมาริกานี้กล่าว จึงโพนทะนาอย่างเดียวเท่านั้น เพราะจักษุคือปัญญา ของชนเหล่าใดไม่มี ชนเหล่านั้นจึงเป็นดุจคนตาบอด หากชนเหล่าใด มีปัญญา ชนเหล่านั้นนั่นแล ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีจักษุ (จักษุคือดวงตา หมายถึงตาในไม่ใช่ตาเนื้อ)”

ครั้นแล้วทรงแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องมรณสติอีกครั้ง เมื่อจบพระธรรมเทศนา ธิดาช่างหูกบรรลุเป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ไม่มีความตกต่ำไปในอบายอีกต่อไป มหาชนต่างได้ประโยชน์จากการฟังพระธรรมเทศนานี้

แต่ด้วยวิบากกรรมเก่าตามทันเมื่อนางเดินทางกลับบ้านเห็นบิดาของนางกำลังนอนหลับอยู่ข้างเครื่องทอหูก นางได้ปลุกพ่อให้ตื่น ฝ่ายบิดากำลังหลับเมื่อถูกปลุกให้ตื่นขึ้น มือไปฉุดฟืมทอหูกประกอบกับความฝันของตนจึงสะดุ้งตื่นไปกระทบด้ามฟืมอย่างแรง

ทำให้ปลายฟีมอีกด้านหนึ่งกระเด็นปลักแทงเข้าที่หน้าอกของนาง นางล้มลงกับพื้นและสิ้นใจ ณ ที่นั้น ฝ่ายบิดาเมื่อเห็นธิดาสิ้นใจล้มลงเลือดนองเต็มพื้น เกิดความเศร้าโศกหาที่สุดมิได้ ร้องไห้ไปหาพระบรมศาสดา *"ขอพระองค์จงทรงช่วยดับความโศกให้ข้าพระองค์ด้วยเถิด"* พระพุทธองค์ตรัสเตือนสติว่า

"ท่านอย่าเศร้าโศกเลย เพราะว่าน้ำตาของท่านที่ไหลออกมาแล้ว ในกาลเป็นที่ตายแห่งธิดาของท่านด้วยอาการอย่างนี้นั่นแล ในสังสารอันไม่มีที่สิ้นสุดเป็นของยิ่งกว่าน้ำแห่งมหาสมุทรทั้งสี่"

บิดาของนางคลายความเศร้าโศกขอพระพุทธองค์ออกบวช และต่อมาสำเร็จอรหัตผล ส่วนธิดาช่างหูกเมื่อละโลกนี้ไปแล้ว นางได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต ด้วยอานิสงส์ของการเจริญมรณสติอยู่ตลอดเวลา

ที่มา อรรถกถา เรื่อง ธิดานายช่างหูก

สัตว์โลกนี้เป็นเหมือนคนตาบอด

ในโลกนี้ น้อยคนนักจะเห็นแจ้ง

น้อยคนนักจะไปสวรรค์

เหมือนนกหลุดแล้วจากข่าย (มีน้อย) ฉะนั้น

*** การเจริญมรณานุสสติ คือ การระลึกถึงความตายอยู่เป็นนิตย์
ความตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต
เป็นสัจธรรมข้อหนึ่งที่ทุกคนต้องประสบพบเจอ

ดังพุทธพจน์ที่ว่า
"สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
ท่านทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด"

เรื่องที่ 10 ว่าด้วยทำบุญอะไรจึงเกิดในวิมานต่างๆ

ครั้งหนึ่งสมัยพุทธกาล พระโมคคัลลานะ พระอัครสาวกฝ่ายซ้ายขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เจริญฌานแล้วท่องไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เยี่ยมชมวิมานต่างๆ บนสวรรค์ เพื่อไต่ถามบุพกรรมของเหล่าเทพธิดาทั้งหลายว่าทำบุญอะไรถึงได้มาเกิดอยู่ในวิมานสวยงดงามเช่นนี้ โดยสังเขป ดังนี้

พระโมคคัลลานะ *ดูก่อนนางผู้มีอานุภาพมาก อาตมาขอถามท่าน ตั่งทิพย์ (เตียง, แท่น, บัลลังก์) ของท่านใหญ่โตนัก ลอยไปในที่ต่างๆ ได้เร็วดังใจปรารถนา ตัวท่านทรงมาลัยทิพย์ นุ่งห่มผ้าทิพย์สวยงามมีรัศมีเปล่งปลั่งดังสายฟ้าอันแลบออกจากกลีบเมฆ และมีโภคทรัพย์อันเป็นทิพย์ดังที่ใจท่านปรารถนา ท่านมีวรรณะเช่นนี้ในวิมานนี้ เพราะบุญอะไร?*

นางเทพธิดา *เมื่อดิฉันเป็นมนุษย์ ได้ถวายอาสนะแก่หมู่ภิกษุใหม่ที่มาถึงเรือน ได้ทำอัญชลีและทานตามกำลังเจ้าค่ะ*

[ปีฐวิมานที่ 1]

พระโมค. *ดูก่อนนางผู้มีอานุภาพมาก อาตมาขอถามท่าน ตั่งทิพย์ของท่าน ประหนึ่งแก้วไพฑูรย์ใหญ่โตนัก ลอยไปในที่ต่างๆ... มีรัศมีเปล่งประกาย ... และมีโภคทรัพย์ทิพย์ดังที่ใจท่านปรารถนา ท่านมีวรรณะเช่นนี้ ในวิมานนี้ เพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ดิฉันมีอานุภาพรุ่งเรืองอย่างนี้เพราะผลกรรมอันน้อยของดิฉัน เมื่อดิฉันเกิดเป็นมนุษย์ในชาติก่อน ได้เห็นภิกษุรูปหนึ่งน่าเลื่อมใส จิตเกิดศรัทธาเลื่อมใส จึงถวายตั่งแก่ท่านด้วยมือทั้งสองของดิฉันเจ้าค่ะ*

[ปิฐวิมานที่ 3]

พระโมค. *ดูก่อนนางผู้มีอานุภาพมาก อาตมาขอถามท่าน ท่านมีกุญชร (ช้าง) ทิพย์ เป็นยานพาหนะอันประเสริฐ ประดับด้วยแก้วทิพย์นานาชนิด มีกำลังว่องไว เที่ยวไปในอากาศได้ มีกายทิพย์อันประดับด้วยเกสรดอกบัว ตามทางที่ช้างเดิน มีดอกบัวใหญ่คอยรับเท้าช้าง ทุกฝีก้าวประดับด้วยดอกบัวทอง ขณะเดินก็มีเสียงกระดิ่งไพเราะน่าเพลิดเพลินใจยิ่งนัก คล้ายกับดนตรีวงปี่พาทย์ครบเครื่องห้า (ปี่ ระนาด ฆ้องวง กลอง และโทน) กายของท่านเองก็ดูสว่างไสวกว่านางเทพธิดาอื่นๆ เป็นเพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ครั้งเป็นมนุษย์ดิฉันเห็นพระภิกษุผู้สมบูรณ์ด้วยศีลเจริญฌาน เป็นผู้สงบแล้วปราศจากกิเลส เป็นผู้สิ้นอาสวขัยแล้วในชาติ ด้วยจิตที่เลื่อมใสดิฉันจึงได้ถวายอาสนะที่ปูลาดด้วยผ้าและโปรยดอกไม้รอบอาสนะ ประดับพวงมาลัยอย่างสวยงาม ด้วยมือทั้งสองของดิฉันเจ้าค่ะ*

[กุญชรวิมาน]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพนารี ท่านขึ้นวิมานเรืออันบุด้วยทองคำทิพย์ เล่นในสระโบกขรณีเก็บดอกปทุมทิพย์ มีปราสาทเทวลัยทิพย์ รุ่งเรืองเป็นสง่าอยู่ทั้งสี่ทิศ อาตมาขอถามท่าน เพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ในชาติก่อน ดิฉันเห็นภิกษุทั้งหลายกระหายน้ำเหน็ดเหนื่อยมา จึงถวายน้ำอย่างขมีขมันเจ้าค่ะ*

[นาวาวิมานที่ 6]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพธิดา ท่านมีรูปงามรัศมีรุ่งเรืองเหมือนกับดาวประกายพฤกษ์ สว่างไสวทั่วทุกทิศ มีผิวพรรณวรรณะเช่นนี้เพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ในชาติก่อน เมื่อถึงเวลาเดือนมืดมาก ดิฉันได้ประดับประทีป ถวายอุปกรณ์ส่องสว่างกำจัดความมืดเป็นทานเจ้าค่ะ*

[ปทีปวิมาน]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพธิดา ท่านมีรูปงาม รัศมีรุ่งเรืองสว่างไสวสุกใสไปทั่วสารทิศ อวัยวะทุกสัดส่วนสุกใสกว่าเทวดาทั้งหลายด้วยบุญอะไร*

นางเทพ. *ในชาติก่อนครั้งเป็นมนุษย์ ดิฉันได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลส ดิฉันเกิดความเลื่อมใสขึ้นอย่างมิได้ตั้งไว้ก่อน จึงถวายเมล็ดงาเป็นทานแก่พระพุทธองค์ผู้เป็นทักขิไณยบุคคลด้วยมือของดิฉันเองเจ้าค่ะ*

[ติลทักขิณวิมาน]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพธิดาผู้มีอานุภาพยิ่งใหญ่ มีวิมานอันมีนกทิพย์ต่างๆ มีนกกระเรียน นกยูงทอง นกดุเหว่าดำและขาวส่งเสียงอย่างไพเราะรอบด้าน ในวิมานเต็มไปด้วยดอกไม้ของหอมชื่นใจวิจิตรตระการตา แวดล้อมด้วยเทพบุตร/ธิดา มีนางอัปสรฟ้อนรำรอบข้าง มีแต่ความร่าเริงใจ เพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ครั้งเป็นมนุษย์ ดิฉันเป็นมีผู้มีสัจจะมั่น ซื่อสัตย์ต่อสามี ไม่นอกใจ แม้โกรธเคืองก็ไม่พูดคำหยายคาย ไม่กล่าวเท็จดำรงความสัตย์ ยินดีการให้ทาน ชอบสงเคราะห์ผู้อื่นเป็นปกติ ได้ให้ข้าวน้ำอย่างดีเป็นทานด้วยความเคารพเจ้าค่ะ*

[ปติพพตาวิมานที่ 11]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพธิดาผู้มีอานุภาพยิ่งใหญ่ ท่านได้ขึ้นวิมานทิพย์ มีเสาประดับด้วยแก้วไพฑูรย์แสงระยับงามตา มีหมู่นางเทพอัปสรรูปร่างกะทัดรัดที่เนรมิตได้ ฟ้อนรำขับร้องให้ท่านได้บันเทิง อยู่รอบข้างนั้น เพราะบุญอะไร?*

นางเทพ. *ครั้งดิฉันเป็นมนุษย์ได้เป็นอุบาสิกาของตถาคตเจ้า ดิฉันงดเว้นการฆ่าสัตว์ งดเว้นการลักทรัพย์ ยินดีเฉพาะสามีตน ไม่กล่าวคำเท็จ ไม่ดื่มน้ำเมา ดิฉันมีใจเลื่อมใสในทาน ได้ให้ข้าวน้ำอย่างดีถวายด้วยความเคารพเจ้าค่ะ*

[ปติพพตาวิมานที่ 12]

พระโมค. *ดูก่อนนางเทพธิดา ท่านมีวรรณะงาม มีรัศมีสว่างไสวไปทั่วทุกทิศเหมือนดาวประกายพฤกษ์ เพราะบุญอะไรผิวพรรณท่านจึงงามถึงอย่างนี้?*

นางเทพ. *เมื่อครั้งดิฉันยังปกครองบ้านเรือนอยู่ ดิฉันไม่มีความริษยา ไม่ตระหนี่ ไม่เย่อหยิ่ง ไม่ตีเสมอ ไม่โกรธ ไม่นอกใจสามี ไม่ประมาทในการรักษาศีลอุโบสถ วันพระถือศีล 8 ตลอดวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 วันแห่งปักษ์ ระวังในอุโบสถศีลอย่างเคร่งครัด และมีความสำรวมยินดีในศีล 5 เป็นนิจศีลเจ้าค่ะ*

[อุตตราวิมานที่ 15]

พระโมค. *ท่านผู้แวดล้อมด้วยหมู่นางเทพนารี เที่ยวชมไปโดยรอบในสวนจิตตลดาวัน อันน่ารื่นรมย์ ประดุจท้าวสักกะเทวาธิราชทำให้ทุกทิศสว่างเหมือนดาวประกายพฤกษ์ เพราะบุญอะไรให้ท่านได้วิมานนี้?*

นางเทพ. *ครั้งที่ดิฉันเป็นมนุษย์ เป็นหญิงทาสีรับใช้ในตระกูลหนึ่ง ดิฉันเป็นอุบาสิกาของพระสมณโคดมเจ้า เมื่อดิฉันรักษาศีลและเจริญกรรมฐานอยู่ 16 ปี ได้สำเร็จโพธิปักขิยธรรม 37 ประการ* เจ้าค่ะ*

[ทาสีวิมานที่ 1]

* โพธิปักขิยธรรม คือ แนวปฏิบัติที่บริบูรณ์เพื่อความดับทุกข์ แบ่งเป็น 7 หมวด 37 ประการ ได้แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และอริยมรรค 8

เมื่อพระโมคคัลลานะไต่ถามผลบุญที่เหล่าเทพธิดา/เทวดาทั้งหลายพอสมควรแล้ว ได้กลับมายังโลกมนุษย์เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงประจักษ์พยานในผลแห่งบุญของบรรดาเหล่าเทพเทวาทั้งหลายนั้นได้สร้างสมไว้ พระพุทธองค์ทรงรับทราบเรื่องนั้นแล้วได้ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัทที่มาประชุมกันเหมือนดังทรงทำพระจันทร์เพ็ญอุทัยขึ้น ณ พื้นนภากาศ ทรงชี้ความที่บุญทั้งหลาย แม้ประมาณเล็กน้อยก็ยังมีผลโอฬาร ด้วยประการฉะนี้

ที่มา พระสุตตันตปิฎก เล่ม 18 ขุททกนิกาย
วิมาน-เปตวัตถุ อรรถกถา ขุททกนิกาย วิมานวัตถุ

บทส่งท้าย

อ่านมาถึงตรงนี้คงพอมองเห็นว่า *บุญจัดสรร* ไม่ใช่สิ่งเกินเอื้อม ทุกคนสามารถทำได้จริง ผลของบุญเกิดขึ้นจริง ทั้งการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา แม้เพียงเล็กน้อยหากทำด้วยความตั้งใจและศรัทธา คุณงามความดีที่ทำไว้ย่อมไม่สูญเปล่า ทำบุญอย่างไรได้รับผลบุญอย่างนั้น ซึ่งการทำบุญพระพุทธองค์ไม่ได้จำกัดเฉพาะกับพระสงฆ์เท่านั้น การทำบุญถูกที่ ถูกเวลา ถูกผู้รับที่เหมาะสมย่อมได้รับอานิสงส์มาก และที่สำคัญไม่มีใครลักขโมยบุญนั้นไปได้ แม้เวลาจะผ่านล่วงเลยนานเพียงใด เมื่อถึงเวลาส่งผล “ผู้ทำบุญ” ย่อมต้องได้รับผลบุญนั้นเสมอ

หากท่านเป็นผู้มีดวงตาคือปัญญา ย่อมมองเห็นว่าจะจัดสรรชีวิตท่านอย่างไร บุญเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งโลกนี้และโลกหน้า อย่าปล่อยเวลาให้ผ่านเลยไป โดยที่จะไม่รีบสร้างบุญ

รายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์หนังสือ *บุญจัดสรร*

	เล่ม
1. นางช่อ เอี่ยมสุวรรณ	20
2. พล.อ. บรรพต พูลเพียร	100
3. พล.ท. สมศักดิ์ เตชะสืบ	100
4. พล.ท. ฐิตวัชร์ เสถียรทิพย์	20
5. พล.ต. วาทิกษ์ พิมพ์วงศ์	40
6. คุณสุทธิ สุโกศล	100
7. ครอบครัวจินอยู่ยงค์	100
8. พล.ต. วชรนันท์ กองศรี	40
9. พล.ต. อภิสิทธิ์ บุศยารัศมี	20
10. คุณจารีรัตน์ ปลั่งพงษ์พันธุ์	20
11. คุณพรปวีณ์ อินทามระ	40
12. พล.ต. ฐาปนันท์ อรุณโชติ	40
13. พ.อ. พลกลิน อินทรณเดช	20
14. พ.ท. ธีระพงษ์ นามสละ-คุณธนิยา จุ้ยเจริญและครอบครัว คุณธนพล-คุณกันย์สินี วุฒิจักรกุล	400
15. คุณอุษณี โพธเดชขจร	20
16. พ.ต.อ.หญิง กัลป์ยกร คุณมี	20
17. คุณมานะ คุ้มกระโทก	40
18. คุณทรรศชล พุทธรัตนา	20
19. คุณสินิทธิ์ บุญสิทธิ์	40
20. คุณศรีวัลลภา อนันทวรรณ	20
21. คุณณริศร์ กาญจโนภาศ	20

22. พล.ต. นรินทร์ ชุ่มกมล	20
23. นายธวัชชัย ศรีมงคล	20
24. คุณไพรัช วงษ์แสงอรุณศรี	400
25. คุณจาริยา เพิ่มชอบ	60
26. คุณรัตนา นวลจันทร์	20
27. คุณกฤษฎา นุรักษ์	40
28. คุณพ่อปรีชา เอี่ยมสุวรรณ	20
29. น.ส.ฑฤณ เอี่ยมสุวรรณ	100
30. คุณกิตติโชติ โรจนกุล	20
31. คุณวิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง	20
32. พระมหาเกรียงสิทธิ์ กิตฺติญาโณ	20
33. ครอบครัวคุณดำรง-คุณวิไลวรรณ พรหมพระสิทธิ์	50
34. ร.ต.อ.ศุภวิชญ์-นางอลิสา-น.ส.นัดดาทอง-นายภูวิศ สุภาพ	20
35. คุณรุ่งทิวา สิริเรืองปัญญา	19
36. คุณสำลี-แก้วฟ้า พรหมอินทร์ อุทิศให้พ่อประสาน พรหมอินทร์, คุณวิภา-เติมสิทธิ์ ฟองศรีสิน และแม่ชีศันสนีย์	40
37. คุณวิวัฒน์ หงษ์พงษ์	20
38. คุณฐานนันท์ ชาวบ้านเกาะ	20
39. ด.ต. สนอง ปอนสืบ	40
40. พ.อ. ภูมิพัฒน์ ไชยศศิเวทย์	20
41. คุณพรรณี กัณฑวงศ์	40
42. คุณดวงกมล พลศิริพิพัฒน์	28
43. ไม่ประสงค์ออกนาม	263

ร่วมพิมพ์จำนวน 12 เล่ม

น.ส.ปรัชนันท์ เอี่ยมสุวรรณ, คุณจีรวัจน์ วงศาโรจน์, พ.อ. ปรัชญา เอี่ยมคง, น.ส.มนชนก สุขรอบ

ร่วมพิมพ์จำนวน 10 เล่ม

พ.อ.(ญ) ปาริชาติ ยิ่งประเสริฐ, พ.ท.(ญ) บวรลักษณ์ สุวิเศษพงษ์, นางยุคลธร คงธนเนตร, คุณประภาพร อัมรินทร์นุเคราะห์, นายนำโชค ราตรีโชติ, นายไพฑูรย์ ศิริชัยพัฒนา, คุณรัชนิกร ดารกมาศ, ด.ช.ชุติเทพ โสภาพักตร์, คุณพัชรินทร์ พิมพ์แตร(อุทิศให้นางสุวรรณี จันทร์เทศ), คุณธนัสถ์ มีนะพันธ์, คุณสสิพร สำราญรัตน์, คุณชาลิสา สิทธิเลิศ, นางวรัญรัศมิ์ ธนนท์จิระกุล, คุณสุกฤตา แคนยุกต์, คุณณัฐ หวังหยิบกลาง, พระภูมิเจ้าที่บริษัทซาบีน่าฯ, ศาลตายายบริษัทซาบีน่าฯ, คุณบดีพงศ์ ทรัพย์วงศ์เด่น, คุณกาญจน์ญาน์ ณวัฒน์พิพัฒ, นายภสภัสส์ สงไทยจิรัชต์, นางปัทมา อัศวเอกสุนทร, คุณเสนาะ ช้างน้อย-คุณอติวรรณ ขุนทอง, น.ส.ฤษร เอี่ยมสุวรรณ, น.อ. วสันต์ นันทสกุล

ร่วมพิมพ์จำนวน 9 เล่ม

คุณฉอ้อน เชื้อพุธ, คุณช่อทิพย์ ประเสริฐศักดิ์, คุณจรูญรัตน์-ทิพย์รัตน์-ภัทรศัย-ดญ.เรย์นิตา เลิศเมธาและนายรจนพล รัตนะโสภา

ร่วมพิมพ์จำนวน 8 เล่ม

คุณรวินดา แก้วประทุมรัสมี, นายเอกชัย โพธิ์ทับ, นางพร้อม บูรณะขจร, นางคำแดง ไวยภูษา, คุณชนาการ จันทร์แก้ว, คุณสุภาพร ทรัพย์ทวีทรัพย์

ร่วมพิมพ์จำนวน 4 เล่ม

คุณพรพรรณ เขียวแก้ว, คุณรุ่งกานต์ พันธุ์ภักดี, คุณกัญญาศิริ นัยอรรถ, พ.อ.(ญ) ชุติมา แวงโสธรณ์, พ.ต.อ. คมม์ณัฐ อติสุวรรณ์เดช, คุณสุรัตน์ ภิญโญ, คุณระเบียบ ปลิ่นกลอง, คุณสกลรัตน์ หมวกไหม, คุณรัชฎาพร แก้วเกร็ด, คุณวลัยพร จันลา, คุณนิตยา บุญบาง, คุณจิรา ชูเมือง, คุณชนาพร ปริยดำกล,

คุณลัดดาวัลย์ สุขคง, คุณสายฝน ญาณอภิมนตรี, นางซิวคิ้ม แซ่แจง, คุณญาดา แช่มช้อย, คุณสายพิณ โตปุย, คุณนิตติญา ศิริโสม, คุณอัญชลี อุ่นใจ, คุณวรินทร แก้วสุข และคุณวิมลรัตน์ พันธ์แจ่ม (2ล.)

ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ผู้มีจิตศรัทธาที่ร่วมจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเรื่อง *บุญจัดสรร* นี้ ทุกท่าน และครอบครัว ประสบแต่ความสุขความเจริญ ได้รับแต่สิ่งที่น่ารื่นรมย์ บันเทิงใจ สมความปรารถนาตามที่ตั้งใจทุกประการ ด้วยอำนาจแห่งบุญที่ทำนี้

พร้อมนี้ ขออุทิศผลบุญนี้ให้กับคุณบิดามารดา เทวดาประจำตัว และเทวดาในเคหะสถาน และประจำรถ ตลอดทั้งท่านเจ้ากรรมนายเวรของทุกท่านที่ได้ร่วมบุญ ได้รับผลบุญนี้ร่วมกันเทอญ

จัดพิมพ์คครั้งที่ 1: มิถุนายน 2567

จำนวน 3,000 เล่ม

ออกแบบปกโดย ส.อ.หญิง ธนัญชกร เต็มรุ่ง

วัฒนาการพิมพ์ โทร. 086 305 0142

อ่านให้จบแล้วส่งต่อให้
คนอื่นได้อ่านด้วย
เป็นธรรมทาน

ปุญญานิ ปะระโลกัสมิ ปะติฏฐา โหนติ ปาณินัง
บุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของเหล่าสัตว์ในโลกหน้า

เมื่อเราทำบุญกุศลไว้ ย่อมได้รับผลของบุญกุศลนั้น
บุญกุศลบางอย่างให้ผลในปัจจุบัน บางอย่างติดตามให้ผลในโลกหน้า
แต่บุญกุศลทุกอย่างล้วนให้ผล และเราย่อมเสวยผลของบุญกุศลนั้น